

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Spotřebitelské úvěry a zadlužování domácností

Consumer Loans and Household Indebtedness

Jolana Němcová

Plzeň 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Spotřebitelské úvěry a zadlužování domácností“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 20. dubna 2022

v. r. *Jolana Němcová*

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí mé bakalářské práce Ing. Janě Šturcové, Ph.D. za její ochotu, rady, připomínky, a především za její velmi milý a vstřícný přístup při zpracování bakalářské práce.

Obsah

Úvod	7
Cíl a metodika	8
1 Spotřebitelské úvěry.....	9
1.1 Právní úprava a definice spotřebitelských úvěrů	9
1.2 Příjemce spotřebitelského úvěru	10
1.3 Poskytovatelé spotřebitelských úvěrů.....	10
1.4 Zprostředkovatelé spotřebitelských úvěrů	11
1.5 Podmínky a průběh sjednání spotřebitelských úvěrů	12
1.5.1 Žádost o úvěr	12
1.5.2 Ověřování bonity klienta.....	13
1.5.3 Smlouva o úvěru.....	14
1.5.4 Online sjednání úvěrů.....	16
1.6 Druhy spotřebitelských úvěrů.....	17
1.7 Hypoteční úvěry.....	19
2 Hospodaření domácnosti	22
2.1 Příjmy domácnosti	23
2.2 Výdaje domácnosti	23
2.3 Rozpočet domácnosti	24
3 Zadlužení domácností	27
3.1 Finanční gramotnost	28
3.2 Úvěrové produkty	29
3.3 Řešení nadměrné zadluženosti domácností	32
4 Modelové příklady exekučních srážek ze mzdy.....	38
4.1 Postup výpočtu exekuční srážky ze mzdy	38

4.2	Modelový příklad č. 1 – nepřednostní pohledávka.....	42
4.3	Modelový příklad č. 2 – přednostní pohledávka.....	44
4.4	Modelový příklad č. 3 – přednostní i nepřednostní pohledávka.....	46
4.5	Modelový příklad č. 4 – přednostní i nepřednostní pohledávka.....	48
4.6	Modelový příklad č. 5 – plně zabavitelná částka.....	50
4.7	Modelový příklad č. 6 – nízký příjem.....	52
4.8	Aktualizace	53
	Závěr	55

Seznam použité literatury

Seznam tabulek

Seznam obrázků

Abstrakt

Abstract

Úvod

Spotřebitelské úvěry jsou v dnešní době velmi rozšířené. Pro domácnosti totiž představují jednoduchou, a hlavně rychlou formu financování všeho potřebného. Mezi nejvíce využívané spotřebitelské úvěry patří spotřebitelské úvěry na bydlení, tedy hypotéky. Je tomu tak kvůli rapidnímu růstu cen nemovitostí, které se pohybují v řádech milionů. Běžné domácnosti pak často jen stěží ušetří potřebné finanční prostředky pro získání hypotečního úvěru, natož aby byly schopny si danou nemovitost koupit samy. V případě pořízení automobilu je situace obdobná – pořizovací ceny nových, ale i ojetých automobilů, se také prudce zvyšují, a tak je pro domácnosti nakonec úvěr přijatelnější možností.

Kromě úvěrů na bydlení nebo na pořízení automobilu se mezi spotřebitelské úvěry řadí například i nákup zboží na splátky. Doba uspěchaná stejně jako ta dnešní, je pro spotřebitelské úvěry ve formě nákupu zboží na splátky, jako stvořená. Lidé mají sklony k tomu, chtít ihned vše, na co pomyslí. Chytrý mobilní telefon, chytré hodinky, tablet, notebook či počítač jsou dnes běžným vybavením moderního člověka. Jenže s růstem inflace a tím pádem i cen tohoto zboží, se nákup na splátky opět jeví jako jednodušší varianta financování.

Z výše uvedeného vyplývá, že v současné době splácení úvěru není neobvyklé. Úvěr může domácnosti finanční situaci ulehčit, a to zejména v počátku, kdy dané zboží, nemovitost či automobil, domácnost získá ihned, ale platba je rozdělená do několika splátek. Na druhou stranu je vždy nutné přijetí úvěru řádně zvážit a nahlížet na jeho splácení z dlouhodobého hlediska. To, že je v momentální situaci domácnost svůj závazek schopna splácet neznamená, že se do budoucna situace nemůže změnit. Snadno se může stát, že se domácnost zadluží, a to třeba proto, že přijde o svůj stálý příjem. Ukázkovým příkladem byla koronavirová pandemie, kterou nikdo nemohl očekávat a během které velké množství lidí o své zaměstnání a stálý příjem přišlo. Dále se domácnost může zadlužit například tím, že si vezme několik úvěrů najednou a následně není schopna všechny splátky hradit, anebo proto, že nebyla schopna vyhodnotit, zda jsou pro ni splátky úvěru v dané výši přijatelné. Pokud se domácnost zadluží, ne-li předluží, pak už jen záleží, jak tuto situaci vyřeší a zda je schopna se svým finančním problémům postavit čelem.

Cíl a metodika

Hlavním cílem bakalářské práce bude charakteristika spotřebitelských úvěrů a zadlužování domácností v České republice. Dílčím cílem bude na modelových příkladech představit postup výpočtu exekučních srážek ze mzdy.

Bakalářská práce vychází z předpokladu systematického zpracování teoretických východisek pro vytvoření vlastní práce. Tato teoretická východiska jsou zpracována na základě odborné literatury, zákonů a internetových zdrojů, které jsou zaměřené na problematiku spotřebitelských úvěrů a zadlužování domácností. Pro praktickou část budou vytvořeny zjednodušené modelové příklady, na kterých bude objasněn výpočet exekučních srážek ze mzdy. Informace pro zpracování praktické části budou získány z příslušných zákonů a následně budou konzultovány s pracovníky exekutorského úřadu.

U každého modelového příkladu bude nejprve stanovena nezabavitelná částka na dlužníka, kterou tvoří tři čtvrtiny součtu životního minima jedince a normativních nákladů na bydlení. Má-li dlužník děti či manželku, bude dále stanovena nezabavitelná částka na vyživovanou osobu ve výši jedné třetiny nezabavitelné částky na dlužníka. Po sečtení všech nezabavitelných částek bude získána celková nezabavitelná částka, která se odečítá od čisté měsíční mzdy. Zbýlá část čisté měsíční mzdy se rozdělí na třetiny, ze kterých se uspokojují jednotlivé pohledávky v závislost na jejich pořadí a přednosti. Na závěr bude provedeno porovnání metodou komparace jednotlivých letošních (2022) exekučních srážek se srážkami v roce 2021.

1 Spotřebitelské úvěry

Tato kapitola bude zaměřena na teoretická východiska k problematice spotřebitelských úvěrů. Budou zde popsány základní pojmy, druhy a průběh sjednání spotřebitelských úvěrů.

1.1 Právní úprava a definice spotřebitelských úvěrů

Jak uvádí Dvořák (2005), za spotřebitelský úvěr se považuje takový úvěr, který současně splňuje dvě podmínky:

- osobou, která úvěr přijímá, resp. spotřebitelem, je **fyzická osoba**,
- úvěr je poskytnut výhradně na **nepodnikatelské záměry**.

Spotřebitelské úvěry se obvykle využívají na pořízení či rekonstrukci bydlení, dovolenou, studium, ke koupi automobilu či spotřebního zboží.

Problematika spotřebitelských úvěrů je komplexně upravena v zákoně o spotřebitelském úvěru. V zákoně č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru v platném znění, je uvedeno, že „spotřebitelským úvěrem je odložená platba, peněžitá zápůjčka, úvěr nebo obdobná finanční služba poskytovaná nebo zprostředkovaná spotřebiteli“.

Ministerstvo financí ČR (2019a) uvádí, že se aktuální právní úprava spotřebitelských úvěrů zaměřuje primárně na ochranu spotřebitele, významně zlepšuje jeho postavení a kultivuje i podnikatelské prostředí v oblasti spotřebitelských úvěrů. Oproti svému předchůdci obsahuje zákon č. 257/2016 Sb. následující nová opatření.

- Aktuální právní úprava reguluje všechny typy spotřebitelských úvěrů (hotovostní úvěry, zboží nakupované na splátky, mikroúvěry) a nyní zavedla i regulaci spotřebitelských úvěrů na bydlení (tj. hypotečních úvěrů).
- Byla zrušena dříve nastavená minimální a maximální výše úvěrů (od 5 000 Kč do 1 880 000 Kč) a nyní se tak zákon vztahuje i na tzv. mikroúvěry (úvěry do 5 000 Kč). Tím se zamezuje různým neetickým či nezákonným praktikám vůči spotřebitelům.
- Významně se zvýšily nároky na nebankovní poskytovatele a zprostředkovatele úvěrů. Je zapotřebí určitá výše počátečního kapitálu a klade se vyšší důraz na důvěryhodnost a odbornost těchto subjektů.

- Nad všemi poskytovateli a zprostředkovateli úvěrů drží dohled Česká národní banka a je nutností od České národní banky také získat oprávnění k činnosti poskytovatele nebo zprostředkovatele úvěru.

1.2 Příjemce spotřebitelského úvěru

Jak bylo zmíněno výše, o spotřebitelský úvěr může žádat pouze fyzická osoba. Dle vyjádření Lenky Duškové z Útvaru pro péči o zákazníky z Komerční banky, a. s. (osobní komunikace, 9. 9. 2021) tato fyzická osoba musí být občanem ČR, starší 18 let a způsobilá k právním úkonům. Žadatelem o spotřebitelský úvěr může být i občan s cizí státní příslušností, ale financování mu bude schváleno pouze pokud:

- má trvalý pobyt v ČR,
- má přechodný pobyt v ČR (platí pouze pro občany EU),
- prokazovaný příjem je nebo bude daněn na území ČR,
- má přidělené rodné číslo.

1.3 Poskytovatelé spotřebitelských úvěrů

Spotřebitelské úvěry poskytují zpravidla dva druhy institucí – bankovní a nebankovní. Dle zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelských úvěrech v platném znění, je pro poskytovatele i zprostředkovatele spotřebitelských úvěrů nutností získat oprávnění k činnosti od České národní banky. Není tedy možné v této oblasti podnikat na základě živnostenského oprávnění, jako tomu bylo dříve.

Bankovní poskytovatelé

Oprávnění k poskytování spotřebitelských úvěrů mají podle zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru v platném znění, především banky, spořitelní a úvěrová družstva, poskytovatelé platebních služeb malého rozsahu a další platební instituce. Pro banky poskytování úvěrů představuje jednu z nejdůležitějších operací, které provádí. Je to pro ně významný výnos, ale zároveň i velké riziko. Proto banky důkladně prověřují bonitu klienta a někdy vyžadují i zajištění úvěrů. (Mejstřík, Pečená & Teplý, 2015, s. 72) Aktuálně mezi bankovní poskytovatele patří například Československá obchodní banka, Česká spořitelna či Raiffeisenbank.

Nebankovní poskytovatelé

Kromě bankovních institucí mohou poskytovat spotřebitelské úvěry i tzv. nebankovní poskytovatelé. Nebankovní poskytovatelé jsou prakticky instituce jiné než banky, které od České národní banky získají oprávnění k činnosti. Avšak aby nebankovní poskytovatelé mohli žádat o toto oprávnění, musí splnit několik podmínek. Podle zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelských úvěrech v platném znění, ČNB udělí oprávnění **pouze právníckým osobám**, které:

- jsou akciovou společností, evropskou společností, nebo společností s ručením omezeným,
- mají počáteční kapitál v minimální výši 20 milionů Kč,
- jsou důvěryhodné,
- jsou odborně způsobilé,
- mají zřízenou dozorčí radu (v případě s. r. o.).

Další podmínky jsou uvedeny v § 10 zákona č. 257/2016 Sb.

V České republice patří mezi nejznámější nebankovní poskytovatele například Home Credit a. s., Cofidis s. r. o. nebo Zonky s. r. o.

1.4 Zprostředkovatelé spotřebitelských úvěrů

Dle Ministerstva financí ČR (2019b) mají oprávnění ke zprostředkování spotřebitelského úvěru pouze tyto osoby:

- samostatný zprostředkovatel – jedná na vlastní odpovědnost a zastupuje jednu nebo více osob, které mají oprávnění k poskytování spotřebitelských úvěrů.
- vázaný zástupce – jedná na odpovědnost jedné osoby oprávněné k poskytování spotřebitelských úvěrů nebo jednoho samostatného zprostředkovatele.
- zprostředkovatel vázaného spotřebitelského úvěru – jedná na odpovědnost jedné nebo více osob oprávněných poskytovat spotřebitelský úvěr. (Za vázaný spotřebitelský úvěr se obvykle považuje prodej zboží na splátky a zprostředkovatelem tohoto vázaného úvěru bývá sám obchodník).
- zahraniční zprostředkovatel – zprostředkovává hypoteční úvěry v ČR na základě oprávnění k činnosti ze svého domovského členského státu EU.

Oprávnění těmto osobám je udělováno na základě zákona o spotřebitelském úvěru a je vydáváno vždy na 1 rok. (Ministerstvo financí ČR, 2019b)

1.5 Podmínky a průběh sjednání spotřebitelských úvěrů

V této podkapitole bude popsán průběh sjednávání úvěru a zároveň zde budou charakterizovány základní pojmy, které souvisí se spotřebitelskými úvěry.

1.5.1 Žádost o úvěr

Dle Dvořáka (2005) úvěrový vztah mezi bankou a klientem začíná žádostí o úvěr. Banky mají zpravidla sestavený vlastní formulář, který napomáhá klientovi v žádosti uvést vše potřebné.

Žádost o úvěr je v současné době možné předvyplnit online nebo lze osobně navštívit pobočku příslušné banky a vyplnit žádost až tam.

Dle Dvořáka (2005) bude muset žadatel v žádosti o spotřebitelský úvěr mimo jiné uvést:

- a) své osobní údaje (nutností je ovšem splnění podmínek pro příjemce úvěru, viz podkapitola 1.2),
- b) údaje o zaměstnání či podnikatelské činnosti,
- c) účel úvěru (v případě účelového spotřebitelského úvěru),
- d) celkovou výši a měnu požadovaného úvěru,
- e) předpokládaný návrh splátek a čerpání úvěru,
- f) výši příjmů,
- g) popřípadě údaje o splátkách jiných úvěrů.

K žádosti je nutné předložit občanský průkaz a někdy i druhý doklad k ověření totožnosti. Avšak nejdůležitějším dokumentem, který je k žádosti dokládán, je potvrzení o výši příjmů. Pokud má klient příjem ze zaměstnání, dokládá pak výplatní pásky či potvrzení o průměrné výši příjmu za několik posledních měsíců, které vydává zaměstnavatel. K tomuto potvrzení je obvykle vyžadován alespoň jeden výpis z účtu, kam je příjem zasílán. Pokud však klient žádá o úvěr banku, u které má vedený běžný účet, kam mu chodí jeho měsíční příjem, je možné, že další potvrzení o výši příjmu nebude vyžadováno. V případě zaměstnání je důležité upozornit na to, že banky akceptují pouze příjmy

z pracovního poměru, kdy má žadatel smlouvu na dobu neurčitou. Pokud má smlouvu na dobu určitou, pak tato doba musí být delší než jeden rok. Jestliže je tato doba kratší než jeden rok, je třeba doložit, že smlouva byla nejméně jednou prodloužena. Jestliže má klient příjem z podnikání, pak dokládá daňové přiznání za jedno nebo dvě poslední zdaňovací období a také doklad o zaplacení daně. (Československá obchodní banka, a. s., 2021)

Československá obchodní banka, a. s. (2021) uvádí, že kromě příjmů ze zaměstnání a podnikání banky uznávají tyto další příjmy:

- z pronájmu,
- starobní důchod,
- výsluhový důchod,
- rodičovský příspěvek a další.

1.5.2 Ověřování bonity klienta

Na základě vyplněné žádosti o úvěr banka prověřuje bonitu klienta. Bonita klienta vyjadřuje, zda bude klient schopen splácet svůj závazek vůči bance. Zda je klient úvěruschopný je posuzováno na základě několika údajů. Banka bere v úvahu klientův věk, dosažené vzdělání či počet dětí. V každém případě hrají největší roli klientovy příjmy a výdaje. V potaz se berou doložené příjmy a zejména výdaje zajišťující základní životní potřeby, popřípadě splátky jiných úvěrů. (MONETA Money Bank, a.s., 2021a)

Po porovnání příjmů a výdajů přichází na řadu prověření záznamů v úvěrových registrech. Mezi nejvýznamnější úvěrové registry patří Bankovní registr clientských informací (BRKI), Sdružení na ochranu leasingu a úvěrů spotřebitelům (SOLUS) a Nebankovní registr clientských informací (NRKI). V registrech jsou zaznamenány všechny žádosti o úvěry, sjednané smlouvy, a hlavně informace o tom, jak dlužník plní či plnil své povinnosti. Pokud dlužník své závazky řádně splácí či splácel, může záznam v registru banka brát jako pozitivní informaci a přistupovat ke klientovi jako ke spolehlivému. (MONETA Money Bank, a.s., 2021a)

V případě, že by bonita klienta nebyla dostatečná, lze k úvěru přizvat spolužadatele, který klientovu bonitu může zvýšit. Pokud by k této situaci došlo, spolužadatel/é musí také doložit výši svého příjmu. Spolužadatelem může být druh/družka ze společné

domácnosti, manžel/manželka ze společné domácnosti nebo rodič ze společné domácnosti. (Československá obchodní banka, a. s., 2021)

1.5.3 Smlouva o úvěru

Smlouva o úvěru se uzavírá v případě, že banka shledá klienta jako úvěruschopného a hodlá mu požadovaný úvěr poskytnout. Na základě této písemné smlouvy se banka zavazuje poskytnout dlužníkovi úvěr a dlužník se zavazuje splatit bance (věřiteli) poskytnutý úvěr, a to včetně úroků.

Za základní náležitosti smlouvy o úvěru lze dle Dvořáka (2005) považovat následující.

1. Určení smluvních stran

Jednou stranou je banka v pozici věřitele, druhou stranou je klient v pozici dlužníka.

2. Druh spotřebitelského úvěru

Lze rozlišit několik druhů spotřebitelských úvěrů – viz podkapitola 1.6.

3. Výše úvěru a měna poskytovaného úvěru

Minimální výše úvěru není zákonem stanovena. Avšak v praxi se lze setkat s tím, že si některé banky u různých druhů úvěrů určí minimální částku, kterou jsou ochotny poskytnout.

Maximální výše úvěru, kterou banka klientovi poskytne, je určována individuálně na základě schopnosti dlužníka splácet. (Raiffeisenbank a.s., 2021)

Ve zvolené měně, která bude uvedena ve smlouvě, bude úvěr poskytnut a zároveň splácen.

4. Účel úvěru

Účel úvěru bude ve smlouvě vymezen pouze pokud se jedná o účelový úvěr. Dvořák (2005, s. 515) uvádí, že „pokud je ve smlouvě účel vymezen, potom banka může omezit poskytnutí peněžních prostředků pouze na plnění závazků dlužníka převzatých v souvislosti s tímto účelem. Pokud by je dlužník v rozporu se smlouvou použil k jinému účelu, je banka oprávněna od smlouvy odstoupit a požadovat, aby dlužník bez zbytečného odkladu vrátil použité a nevrácené prostředky zpět i s úroky“.

5. Podmínky čerpání

To znamená, kdy klient finanční prostředky obdrží a jakým způsobem a po jakou dobu úvěr může čerpat. (Raiffeisenbank a.s., 2021)

6. Doba splatnosti a způsob splácení

Ve smlouvě se stanoví, jakým způsobem bude úvěr i s úroky splácen a také konečný termín, do kterého musí být úvěr včetně úroků splacen. Splácení spotřebitelských úvěrů je závislé především na druhu a výši úvěru. Obvyklá splatnost je od 1 roku do 10 let. (Raiffeisenbank a.s., 2021)

Dle Dvořáka (2005) lze úvěry splácet několika způsoby:

- **jednorázově v době splatnosti** – úvěr je poskytnut na předem určenou dobu a po jejím uplynutí dlužník najednou splatí celkovou výši úvěru. Úroky jsou splatné na konci sjednaných období (zpravidla 1, 3, 6 či 12 měsíců).
- **po uplynutí výpovědní lhůty** – tyto typy úvěrů jsou poskytované na předem neurčenou dobu, ale mají stanovenou výpovědní lhůtu. Úvěr pak dlužník splatí najednou po uplynutí výpovědní lhůty od vypovězení úvěru. Úroky jsou opět splatné na konci sjednaných období (zpravidla 1, 3, 6 či 12 měsíců).
- **průběžně** – v tomto případě dlužník splácí úvěr nepravidelně podle svých možností.
- **v pravidelných splátkách** – dlužník úvěr splácí v měsíčních, čtvrtletních, pololetních či ročních splátkách. Velikost splátky i úroků se po dobu splácení úvěru postupně snižuje.
- **v pravidelných anuitách** – úvěr je splácen v pravidelných splátkách, resp. anuitách. Výše anuity je po celou dobu splácení stále ve stejné výši. Každá anuita je složena z úroku a z úmoru, tj. splátka jistiny dluhu. Platí, že se úroky snižují a úmor naopak roste.

7. Úročení úvěru a RPSN

Při poskytování úvěru představuje úrok pro banky finanční odměnu za poskytnutí peněžních prostředků. Naopak pro klienta je tento úrok nákladem (cenou) půjčených peněžních prostředků, protože jej platí bance za poskytnutí úvěru. Samotný úrok se

vypočítá jako součin úrokové míry a peněžní částky. (Černohorský & Teplý, 2011) Velikost úroku je vyjádřena pomocí úrokové sazby, která udává, o kolik procent se navýší vypůjčené peněžní prostředky za určitý čas. Podle období lze rozlišovat úrokovou sazbu:

- roční (p. a. – per annum) – zpravidla nejvíce využívaná,
- pololetní (p. s. – per semestre),
- čtvrtletní (p. q. – per quartale),
- měsíční (p. m. – per mensem),
- denní (p. d. – per diem).

Banky se zejména při poskytování spotřebitelských úvěrů vystavují poměrně vysokému riziku, což zapříčiňuje, že jsou i úrokové sazby u spotřebitelských úvěrů relativně vysoké. Z toho také vyplývá, že čím nižší je bonita klienta, tím vyšší úrokovou sazbu mu banka nabídne a naopak. Úroková sazba však zahrnuje jen cenu úvěru, nikoliv další výdaje.

Proto by pro klienta měla být zásadní výše RPSN, tj. roční procentní sazba nákladů. **Roční procentní sazba nákladů** totiž zahrnuje všechny náklady, které klient musí uhradit nad rámec vypůjčené peněžní částky. RPSN zahrnuje například poplatky za vedení úvěrového účtu, poplatky spojené s vyřízením žádosti o úvěr či poplatky za uzavřením smlouvy. (MONETA Money Bank, a.s., 2021b)

8. Zajištění úvěru

U spotřebitelských úvěrů zpravidla nebývá vyžadováno jejich zajištění. Klient se může zajistit „sám“ proti neschopnosti splácet prostřednictvím pojištění, které lze sjednat k poskytovanému úvěru. (MONETA Money Bank, a.s., 2021c)

1.5.4 Online sjednání úvěrů

V současné době je moderní žádat o úvěr online. Klient si může podat žádost o úvěr prostřednictvím webové stránky banky anebo v internetovém bankovníctví banky, u které má vedený účet. Přes webové stránky banky si klient zvolí výši úvěru, výši měsíčních splátek, naskenuje doklady totožnosti a přiloží dokument se svými příjmy. V případě sjednání úvěru prostřednictvím internetového bankovníctví je obvyklé, že banka sama

klientovi nabízí k vedenému účtu již předschválený úvěr. Banka má možnost sledovat klientovy příjmy a výdaje, na základě kterých je schopna nabídnout úvěr v konkrétní výši. Pokud má klient zájem o nabízenou výši úvěru, vyhovuje všem předpokladům bonitního klienta, banka mu úvěr poskytne. Nicméně ve většině případů je nakonec nutná telefonická domluva s bankou či osobní návštěva pobočky, např. kvůli podpisu smlouvy. Pokud má klient zájem o úvěr v jiné výši, bude nutné, aby doložil bance další dokumenty nebo se raději dostavil na pobočku. (Srovnejto.cz a.s., n.d.a)

1.6 Druhy spotřebitelských úvěrů

Různí autoři rozlišují různé druhy spotřebitelských úvěrů. Například Valouch, Oškrdalová & Málek (2010) uvádí členění spotřebitelských úvěrů podle doby splatnosti na krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé. U krátkodobých spotřebitelských úvěrů se splatnost pohybuje od jednoho měsíce do jednoho roku. Za střednědobé a dlouhodobé spotřebitelské úvěry se naopak považují úvěry se splatností nad 1 rok.

Dvořák (2005) člení spotřebitelské úvěry ze čtyř hledisek, a to dle:

- subjektu, který úvěry poskytuje,
- způsobu poskytování,
- účelu, na které jsou úvěry poskytovány,
- zajištění.

Z hlediska subjektu, který úvěr poskytuje, lze spotřebitelské úvěry členit na:

- a) přímé spotřebitelské úvěry** – tyto úvěry poskytuje banka (nebo obdobná finanční společnost) přímo klientovi.
- b) nepřímé spotřebitelské úvěry** – v tomto případě jsou úvěry poskytnuty prostřednictvím společnosti, která prodává zboží či služby. Do této kategorie je možné zahrnout situace, kdy je úvěr poskytnut obchodníkem (obchodník jej refinancuje u banky), a zároveň sem patří i takové situace, kdy je obchodník pouze zprostředkovatelem úvěru, který ale poskytuje banka. (Dvořák, 2005, s. 538)

Spotřebitelské úvěry z hlediska způsobu poskytování se dělí na:

- a) **jednorázové spotřebitelské úvěry** – „úvěry jsou poskytnuty najednou ve sjednané výši, po splacení úvěru ve sjednané době splatnosti úvěrový vztah končí“. (Dvořák, 2005, s. 538)
- b) **revolvingové spotřebitelské úvěry** – tyto úvěry jsou považovány za krátkodobé a spočívají v opakovaném čerpání finančních prostředků do výše předem stanoveného úvěrového rámce. Revolvingové úvěry jsou automaticky obnovované bez nutnosti opakovaného sjednávání dalších úvěrů. Klient má po schválení úvěru k dispozici finanční rezervu, ze které čerpá finanční prostředky, avšak nemusí tuto rezervu vyčerpat celou. Úvěr je pak splácen průběžně – v momentě, kdy klient získá dostatek finančních prostředků (např. po obdržení měsíčního příjmu nebo uhrazení pohledávek), úvěr splatí. To také znamená, že pokud klient úvěr nečerpá, pak ani nedochází ke splátkám. Výhodou tohoto typu úvěru je především to, že úroky jsou hrazeny pouze z částky, která byla čerpána. (Ušetřeno.cz s. r. o., n.d.)

Revolvingové úvěry se obvykle poskytují v následujících dvou variantách:

- **kontokorentní úvěry** – to jsou úvěry, které se poskytují k běžným (kontokorentním) účtům. Klient může na tomto účtu opakovaně přecházet do mínusu (opět pouze do výše předem stanoveného úvěrového rámce). (Finance.cz, 2021a)
- **úvěrové karty** – úvěrové klient může použít k placení nebo výběru hotovosti (opět pouze do předem stanoveného limitu). Použitím karty klient čerpá úvěr. Tento typ úvěru nemusí být splácen pravidelně, ale ve většině případů je stanovena minimální výše měsíční splátky. Bývá také stanoveno tzv. bezúročné období – to znamená, že pokud je klient schopen uhradit svůj závazek do určité lhůty (často do 45 až 50 dní), není zatížen úroky. (Dvořák, 2005, s. 539)

Spotřebitelské úvěry z hlediska účelu lze členit na:

- a) **účelové úvěry** – banky u tohoto typu úvěrů požadují doložení konkrétního účelu, na který úvěr bude čerpán. Často se jedná o nákup spotřebního zboží či služeb nebo automobilu. Účelové úvěry mohou být také poskytnuty přímo u obchodníka prodávajícího zboží na splátky. (Finance.cz, 2021b)

- b) neúčelové úvěry** – jsou charakteristické tím, že banka nesleduje účel jejich využití. Obvykle jsou poskytovány jednorázově a mívají vyšší úrokové sazby než úvěry účelové. (Finance.cz, 2021b)

Z hlediska zajištění se u spotřebitelských úvěrů rozlišují dvě varianty:

- a) zajištěné spotřebitelské úvěry** – poskytovatel v tomto případě vyžaduje nějaký způsob zajištění úvěrů. Úvěr lze zajistit třetí osobou – ručitelem. Ručitel se zavazuje k převzetí odpovědnosti za splacení úvěru v případě, že dlužník jej přestane nebo nebude schopen splácet. Další možností, jak úvěr zajistit, je zástavní právo k movité či nemovité věci. K zajištění úvěru se použije taková movitá či nemovitá věc, kterou poskytovatel v případě platební neschopnosti dlužníka může zpeněžit a získat tak své peněžní prostředky zpět. Do této kategorie zařazujeme především spotřebitelské úvěry na bydlení. (Srovnejto.cz a.s., n.d.b)
- b) nezajištěné spotřebitelské úvěry** – zde není požadován žádný způsob zajištění úvěrů. Jedná se většinou o běžné nižší úvěry, u kterých poskytovatel spoléhá pouze na platební schopnost dlužníka. (Srovnejto.cz a.s., n.d.b)

1.7 Hypoteční úvěry

V České republice patří k nejčastěji poskytovaným spotřebitelským úvěrům právě spotřebitelské úvěry na bydlení, známé pod názvem hypoteční úvěry. Proto je tato podkapitola věnována jejich charakteristice.

Zajištění hypotečních úvěrů

Hypoteční úvěry jsou charakteristické tím, že jsou zajištěné zástavním právem k nemovité věci. Je tomu tak z důvodu, že se výše hypotečních úvěrů pohybuje obvykle v řádech milionů a banka je vystavena riziku, že klient svůj závazek nesplatí. Jak již bylo naznačeno v podkapitole 1.6 o zajištěných spotřebitelských úvěrech, zástava funguje jako jakási pojistka, kterou si banka zajišťuje svou pohledávku. Dlužník se zaručí nemovitostí a v případě, že úvěr dlouhodobě nebude splácet, banka má právo nemovitost prodat, aby získala půjčené peníze zpět. Banka také vyžaduje, aby zastavovaná nemovitost měla vyšší hodnotu, než je výše hypotečního úvěru. (Hypoteční banka, a.s., n.d.)

Dle Hypoteční banky, a. s. (n.d.) může být zástavou u hypotečního úvěru například:

- pořízovaná nemovitost (resp. ta stejná nemovitost, na kterou je poskytnut úvěr),
- jiná nemovitost, kterou dlužník vlastní,
- nemovitost, kterou vlastní třetí osoba (obvykle nemovitost ve vlastnictví příbuzných),
- rozestavěná nemovitost.

Základní druhy hypotečních úvěrů

Hypoteční úvěry existují v různých podobách. Nicméně na trhu jsou zpravidla poskytovány dva základní druhy hypotečních úvěrů – účelové a neúčelové.

Účelovými hypotečními úvěry je nutné financovat bydlení. Dle banky MONETA Money Bank, a. s. (2021d) se nejčastěji se poskytují na:

- pořízení nemovitosti (k bydlení nebo za účelem pronájmu),
- stavbu nemovitosti,
- rekonstrukci nemovitosti,
- zpětné proplacení finančních prostředků vložených do pořízení, stavby či rekonstrukce nemovitosti.

Naopak **neúčelovými hypotečními úvěry** je možné financovat cokoliv. Jedná se o tzv. americkou hypotéku. Kromě toho, že není nutné nijak dokládat účel úvěru, zde platí téměř stejné podmínky jako pro účelový hypoteční úvěr. Avšak je potřeba počítat s vyššími úrokovými sazbami, jelikož neúčelové úvěry vždy znamenají pro banky vyšší riziko. (mBank S.A., 2020)

Podmínky získání hypotečních úvěrů

Je nutné, aby žadateli o hypoteční úvěr bylo nejméně 18 let, musí být způsobilý k právním úkonům, mít čistý trestní rejstřík a trvalý pobyt v ČR. Je třeba, aby doložil příjmy, odhad hodnoty zastavované nemovitosti, kupní smlouvu, popřípadě i snímek katastrální mapy. (Česká spořitelna, a.s., 2019)

S platností od dubna roku 2022 Česká národní banka nastavila nové limity úvěrových ukazatelů pro nové hypotéky. Opět také budou všichni poskytovatelé hypotečních úvěrů povinni dodržovat limity ukazatele DTI a DTSI.

Dle České národní banky (2021a) jsou limity úvěrových ukazatelů následující.

1. Ukazatel LTV (Loan to Value) vyjadřuje poměr mezi výší hypotečního úvěru a zástavní hodnotou nemovitosti. Podle nových podmínek je horní limit tohoto ukazatele snížen na 80 %, což znamená, že nebude možné, aby banky poskytovaly úvěry nad 80 % hodnoty zastavené nemovitosti (90 % pro žadatele mladší 36 let).

2. Ukazatel DTI (Debt to Income) vyjadřuje poměr mezi výší hypotečního úvěru a čistým ročním příjmem žadatele o úvěr. Limit tohoto ukazatele je stanoven na 8,5násobek ročního čistého příjmu žadatele (9,5násobek pro žadatele mladší 36 let).

3. Ukazatel DSTI (Debt Service to Income) vyjadřuje poměr mezi celkovou výší měsíčních splátek hypotečního úvěru a čistým ročním příjmem žadatele. Limit tohoto ukazatele bude činit 45 % čistého měsíčního příjmu žadatele (50 % pro žadatele mladší 36 let).

Čerpání a splácení hypotečních úvěrů

Hypoteční úvěr lze čerpat **jednorázově** či **postupně**. Jednorázové čerpání je charakteristické například pro koupi již existujícího objektu. Naopak postupné čerpání je typické při rekonstrukci či výstavbě nemovitosti.

Splatnost hypotečních úvěrů se obvykle pohybuje mezi 5 až 40 lety. Je možné splácet úvěr **průběžně** nebo **jednorázově**. V případě jednorázového splacení platí klient pouze úroky z úvěru a k předem sjednanému dni splatí celý úvěr. Při průběžném splácení klient splácí úvěr anuitními splátkami. (Valouch, Oškrdalová & Málek, 2010)

2 Hospodaření domácnosti

Definici domácnosti lze nalézt v několika zněních. Z pohledu mikroekonomie patří domácnosti mezi základní ekonomické subjekty, které vstupují na všechny typy trhů. Na trhu výrobků a služeb poptávají výrobky a služby, kterými chtějí uspokojit své potřeby. Potřebné zdroje k nákupu těchto výrobků a služeb získají domácnosti na trhu výrobních faktorů, kde nabízejí firmám výrobní faktory, které vlastní – práci, půdu, kapitál. Za výrobní faktory získají od firem důchody, které využijí právě k nákupu výrobků a služeb anebo k tvorbě úspor na trhu peněžních prostředků. (Jurečka a kol., 2018, s. 209)

Statistický úřad Evropské unie (Eurostat) definuje domácnost jako hospodařící nebo sociální jednotku. Tato jednotka zahrnuje jednu samostatně žijící osobu nebo skupinu osob, které nutně nemusí být v příbuzenském vztahu, avšak tyto osoby žijí na stejné adrese a společně hospodaří. Za společné hospodaření Eurostat považuje sdílení výdajů na domácnost a denní potřeby nebo sdílení alespoň jednoho jídla denně. (Eurostat, 2017, vlastní překlad)

Naproti tomu Český statistický úřad definuje domácnosti pouze v rámci statistických účelů (zejména sčítání lidu) a rozlišuje tři základní typy domácností: bytové, hospodařící a cenzové. Bytovou domácnost tvoří jedna nebo více hospodařících domácností. Hospodařící domácnost tvoří společně žijící a hospodařící osoby. Tyto osoby společně bydlí a hradí hlavní výdaje domácnosti, kam lze zahrnout náklady na bydlení či nákup potravin. Cenzové domácnosti se rozlišují podle příbuzenského vztahu členů domácnosti na rodinné a nerodinné. (ČSÚ, 2014)

Fišerová a Kučera (2017) v internetové Sociologické encyklopedii definují domácnost v sociologické rovině jako „fyzicky vymezený, institucionalizovaný, obydlí a uspořádaný prostor a zároveň skupinu lidí, která jej obývá, společně v něm hospodaří a provádí řadu společných činností vázaných na tento prostor“. Dále Fišerová a Kučera (2017) v této encyklopedii zdůrazňují, že domácnost nelze zaměňovat s pojmem „rodina“, protože domácnost nemusí nutně tvořit pouze jedna rodina, nýbrž více rodin, může ji také tvořit samostatný jedinec anebo jednoduše jakákoliv skupina osob, „která se sdružila v zájmu přežití, na ochranu svých společných zájmů a pro usnadnění realizace určitých činností“.

2.1 Příjmy domácnosti

Za příjmy domácnosti lze obecně označit hotovostní či bezhotovostní peněžní prostředky, které získávají jednotliví členové domácnosti. Příjmy domácnosti slouží k pokrytí všech jejích výdajů a k tvorbě rezerv či spoření. Za nejčastější příjmy domácností lze považovat příjem ze zaměstnání či podnikání a dávky státní sociální podpory.

Ministerstvo financí ČR (2015) příjmy člení obecně na **pravidelné** a **mimořádné**. Do pravidelných příjmů jsou zahrnuty příjmy ze zaměstnání a podnikání, příjmy z pronájmu, příjmy od státu, ale i úroky z úspor. Mezi mimořádné příjmy patří například „třináctý“ plat, odměna za pracovní výsledky nebo výhra v loterii. Dále lze příjmy domácnosti rozdělit na příjmy **hrubé** a **čisté**. Hrubý příjem je příjem před zdaněním a odečtením sociálního a zdravotního pojištění. Čistý příjem je pak skutečná výše příjmu, kterou člen domácnosti obdrží.

Valouch, Oškrdalová a Málek (2010) rozdělují příjmy podrobněji do 5 skupin.

- **Aktivní příjmy** – jsou to příjmy, pro jejichž získání je nutné vyvinout určitou aktivitu (obvykle práci). Patří sem příjmy ze zaměstnání (mzdy, bonusy, stravenky, cestovné), z podnikání anebo autorské poplatky.
- **Sociální příjmy** – příjmy od státu (rodičovský příspěvek, přídavek na dítě, příspěvek na bydlení).
- **Portfoliové příjmy** – příjmy z investic a finančního majetku (dividendy).
- **Mimořádné příjmy** – příjmy z prodeje již nepotřebných věcí, „příspěvky“ od rodičů nebo dospělých dětí.
- **Pasivní příjmy** – příjmy z pronájmu.

2.2 Výdaje domácnosti

Výdaje jsou charakterizovány jako peněžní částky, které slouží k zajištění chodu domácnosti a k pokrytí potřeb jednotlivých členů domácnosti. Za nejčastější výdaje lze považovat výdaje na bydlení (nájemné, hypotéka), platby za energie, splátky úvěrů či výdaje za stravu a oděvy.

Výdaje lze stejně jako příjmy rozdělit do několika skupin. Jedno možné členění uvádí Valouch, Oškrdalová a Málek (2010), kteří rozlišují výdaje **kontrolovatelné** a **fixní**.

Za **kontrolovatelné výdaje** se považují výdaje, u kterých lze ovlivnit jejich výši, protože závisí zejména na rozhodnutí členů domácnosti. Zahrnují tedy výdaje na zábavu (návštěva kaváren, restaurací aj.), pohonné hmoty, služby, oděv nebo investiční výdaje a spoření. To, že domácnost tyto výdaje může ovlivnit svým rozhodnutím, tedy znamená, že za účelem úspory bude například nakupovat levnější oblečení, omezí návštěvy restaurací nebo dopravu autem vymění za MHD.

Fixní výdaje jsou takové výdaje, které je složité ovlivnit. Jedná se o platby nájemného, splátky hypotéky a jiných úvěrů, platby za internet nebo také daně a zdravotní a sociální pojištění. Fixní výdaje je v některých případech možné do určité míry usměrnit – je možné se přestěhovat do bytu s levnějším nájemným, avšak je to změna, kterou nelze provést ihned a nějakou dobu potrvá, než se úspora ve výdajích projeví.

Klepková Vodová (2014) člení výdaje domácnosti následovně:

- **nezbytné** – nezbytné výdaje představují výdaje, které jsou nutné k zaopatření chodu domácnosti. Patří sem základní výdaje – výdaje na bydlení, na stravu, splátky úvěrů.
- **zbytné** – tyto výdaje může domácnost v případě potřeby z části anebo úplně omezit. Řadí se sem jednoduše kontrolovatelné výdaje jako jsou výdaje na koníčky, zábavu a služby (například kadeřnické).
- **pravidelné** – domácnost tyto výdaje hradí každý měsíc.
- **nepřavidelné** – jsou to výdaje, které domácnost hradí jednorázově, ale je nutné je brát v potaz. Jedná se o vyšší výdaje v období Vánoc, narozenin nebo výdaje na dovolenou. Zahrnují se sem i výdaje, které nelze předvídat, jako je třeba porouchání domácího spotřebiče. Tyto výdaje by měla domácnost hradit především z rezerv.

2.3 Rozpočet domácnosti

Pro úspěšné finanční hospodaření domácnosti je doporučované sledovat její rozpočet. Rozpočet je chápán jako plán finančního hospodaření nebo také jako přehled plánovaných příjmů a výdajů jednotlivce či rodiny na konkrétní období. Rozpočet je vhodné sestavovat především proto, aby domácnost měla podrobný přehled o jejím finančním hospodaření a také aby mohla plánovat příjmy a výdaje na další období. (Valouch, Oškrdalová & Málek, 2010, s. 15)

Existuje několik způsobů, jak rozpočet sestavit. Nenáročnou variantou je sestavení rozpočtu pouze za pomoci papíru, tužky a kalkulačky. Rychlejší a modernější způsobem je jednoznačně využití počítačových programů, které práci usnadní především tím, že umožňují rozpočet zpracovat do přehledné tabulky. V tabulce je možné použít různé funkce, například automatické součty, a při změně kteréhokoliv číselného údaje program součty jednoduše aktualizuje, resp. přepočítá. Dále lze využít online kalkulaček, kde stačí vyplnit výši příjmů a různé typy výdajů. Na základě vyplněných údajů se vytvoří rozpočet.

K vytvoření rozpočtu je nejprve nutné analyzovat veškeré příjmy a výdaje domácnosti v konkrétním období. Obdobím, na které se rozpočet obvykle sestavuje, je měsíc. Měsíční příjmy jsou často dopředu známe, alespoň co se týče příjmů ze zaměstnání. Zatímco měsíční výdaje není vždy možné dopředu přesně vyčíslit. Proto je užitečné několik měsíců pouze sledovat a evidovat všechny výdaje, které domácnost má, a až poté sestavit rozpočet. Druhou variantou je pro účely prvního rozpočtu výši výdajů odhadnout a následně ji v dalších měsících upravovat tak, aby odpovídala skutečně vynaloženým výdajům. Během vyčíslení měsíčních příjmů a výdajů je vhodné oboje ještě rozčlenit do příslušných skupin, aby domácnost měla podrobnější přehled o jejím stavu finančního hospodaření. Po zjištění konečných stavů příjmů a výdajů a jejich porovnání, domácnost zjistí měsíční bilanci svého rozpočtu. (Valouch, Oškrdalová & Málek, 2010, s. 15)

Výsledný rozpočet domácnosti může být zpravidla:

- přebytkový (příjmy > výdaje),
- vyrovnaný (příjmy = výdaje),
- schodkový (příjmy < výdaje).

Přebytkový rozpočet má domácnost v situaci, kdy má v konkrétním období vyšší příjmy než výdaje. Znamená to, že má dostatek peněžních prostředků na pokrytí všech výdajů a zároveň je schopna vytvářet finanční rezervu. Přebytkový rozpočet je pro domácnost všeobecně ideální – pokud tuto rezervu využije na spoření.

Vyrovnaný rozpočet nastane v situaci, kdy jsou příjmy domácnosti stejně vysoké jako její výdaje. Domácnost tedy dokáže pokrýt veškeré své výdaje, ale není schopna tvořit jakoukoliv finanční rezervu. Tento stav není z dlouhodobého hlediska žádoucí, protože v případě, kdy by domácnost musela čelit neočekávaným výdajům, nebude schopna tyto

výdaje pokrýt. Jako možné řešení se nabízí například „šetření“ ve smyslu, že domácnost omezí spotřebu určitého zboží či služeb, nebo nalezne tomuto zboží či službě levnější alternativu. Právě díky sestavovanému rozpočtu (za předpokladu pečlivého vedení) bude pro domácnost jednodušší určit, které výdaje může omezit anebo úplně vyřadit. Druhou možností je zvýšení příjmů. Z počátku by mohlo být dostačující například pracovat přesčas či si zajistit další (částečný) úvazek. Podstatou je, aby domácnost mohla vytvářet alespoň minimální finanční rezervy.

Za **schodkový rozpočet** se považuje stav, kdy má domácnost příjmy nižší než výdaje. Tato situace je naprosto nežádoucí, protože domácnosti hrozí zadlužení. Nutností bude dlouhodobé zvýšení příjmů domácnosti – nalezením lépe placeného zaměstnání, rekvalifikací či dosažením vyššího vzdělání. Zároveň bude nutné zaměřit se na výdaje. Je na místě úplně omezit zbytné výdaje, alespoň do doby, kdy se rozpočet vyrovná.

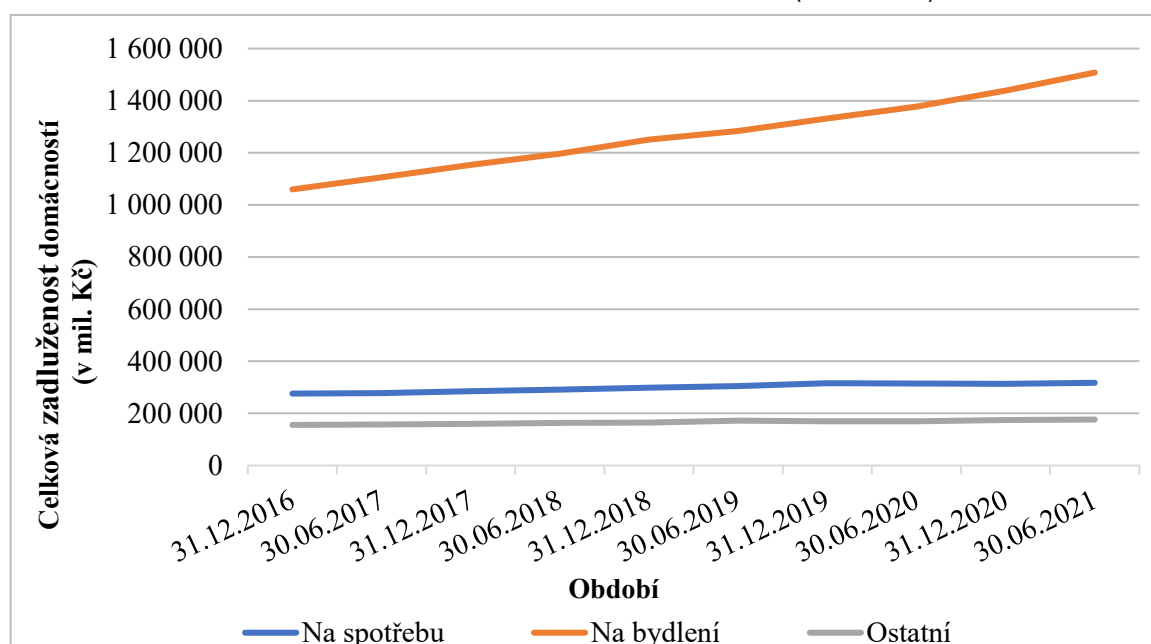
3 Zadlužení domácností

Zadlužení domácností není neobvyklým pojmem. Již Smrčka (2007) uvádí ve své publikaci, že zadlužení se zejména ve 21. století stalo „hitem“.

Pokud si domácnost půjčí peněžní prostředky od banky či jiného poskytovatele úvěru, vznikne jí dluh, tedy závazek. Z domácnosti se stane dlužník, který je zavázán řádně a včas splatit svůj závazek věřiteli. Domácnost je takzvaně zadlužena. Kromě bank se domácnosti mohou zadlužit i u jiných institucí. Dle Ministerstva financí ČR (2019c) mají lidé nejčastěji dluhy za neuhrazené faktury u mobilních operátorů, u zdravotních pojišťoven nebo u České správy sociálního zabezpečení. Dále často dluží za „zapomenuté“ pokuty (např. za jízdu bez jízdního dokladu v MHD) nebo za neuhrazené splátky poskytovatelům vody, plynu, energií a topení. Ministerstvo financí ČR (2019c) dále uvádí, že v případě, kdy se domácnost zadluží u banky, se jedná většinou o „dobrovolné“ zadlužení, jelikož si o úvěr sama domácnost požádá. Co se týče pozdě anebo vůbec nezaplacených faktur, pak se jedná o takzvané pasivní zadlužení, jelikož dluh domácnosti vzniká například kvůli její nezodpovědnosti.

Podle údajů z Bankovního a Nebankovního registru klientských informací se celkový dluh obyvatel ČR meziročně zvýšil o 314 miliard, což je nejvyšší nárůst, který registry zaznamenaly od svého spuštění před 20 lety. (CNCB, 2021) Následující graf ukazuje, že se domácnosti zadlužují především úvěry na bydlení.

Obr. 1: Celková zadluženost domácností v letech 2016-2021 (v mil. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování dle České národní banky (2021b)

3.1 Finanční gramotnost

Svět financí je pro domácnosti často velká neznámá. Hlavním nedostatkem je, že si domácnosti nedokážou spočítat, kolik je úvěr doopravdy bude stát, a to hlavně z důvodu, že si správně neumějí vysvětlit několik pojmů souvisejících s úvěry. Další slabinou domácností je neschopnost vytvoření vlastního rozpočtu. To způsobuje, že nemají přehled o svých příjmech a výdajích, nekontrolují své finanční hospodaření, a pak nemohou případně snížit riziko zbytečného utrácení a následného zadlužení. To vše bezpochyby souvisí s finanční gramotností. Podle Ministerstva financí ČR (2007) je finančně gramotným člověkem ten, kdo má potřebné znalosti, dovednosti a hodnotové postoje k tomu, aby:

- byl schopen zabezpečit sebe a svou rodinu,
- se orientoval na trhu finančních produktů a služeb,
- se orientoval v problematice peněz a cen,
- byl schopen spravovat osobní či rodinný rozpočet.

Měření finanční gramotnosti v ČR

Ministerstvo financí ČR v roce 2020 uskutečnilo měření finanční gramotnosti dospělé populace v ČR. Z celkových výsledků vyplývá, že finanční gramotnost občanů je mírně vyšší, než v letech 2010 a 2015, kdy bylo měření také provedeno. Ve srovnání se zeměmi OECD a několika dalšími, se Česká republika nachází v průměru. První příčky obsazují Čína, Slovinsko a Rakousko. (Ministerstvo financí ČR, 2020)

Shrnutí vybraných výsledků měření

- Výsledky měření ukázaly, že 43 % domácností si sestavuje rodinný rozpočet. Zbýlých 57 % v sestavování rozpočtu neshledává smysl anebo jej sestavovat jednoduše nechtějí.
- Více než polovina domácností si tvoří finanční rezervu pro případ ztráty příjmu, nejčastěji na spořicí anebo běžný účet. V případě, že by opravdu hrozila ztráta hlavního příjmu, by si čtvrtina Čechů hledala nové nebo další zaměstnání. Zbytek respondentů by nevědělo, jak se v takové situaci zachovat, přičemž se jednalo o lidi s nižším vzděláním.

- Z úvěrů si domácnosti nejčastěji sjednávají hypoteční úvěr anebo úvěr na nákup zboží a služeb.
- Respondenti také odpovídali na otázku, jak by reagovali na situaci, kdy by nebyli schopni zaplatit pravidelnou splátku věřiteli. Zde by 60 % lidí (většina s vysokoškolským vzděláním) neprodleně informovalo svého věřitele z důvodu předejití problémům anebo dohodě o dalším postupu.
- Význam zkratky RPSN nezná 57 % lidí. Ze tří modelových variant úvěrů uměla zvolit tu nejvýhodnější pouze čtvrtina lidí.
- Pouze čtvrtina lidí rozumí termínům „p. a.“ a „p. m.“.
- Co se týče důchodu, pak velká většina obyvatel spoléhá na financování důchodu státem a na své úspory. (Ministerstvo financí ČR, 2020)

3.2 Úvěrové produkty

Dle průzkumu České bankovní asociace (dále jen ČBA) „Češi a zadlužování 2021“ má zkušenost s nějakým typem úvěru 83 % Čechů a 43 % z nich nějaký úvěr momentálně splácí. Oproti výsledkům měření finanční gramotnosti, které provedlo v roce 2020 Ministerstvo financí ČR, z průzkumu ČBA vyplývá, že si nejčastěji české domácnosti půjčují prostřednictvím nákupu na splátky, kontokorentu anebo jiného spotřebitelského úvěru. Hypoteční úvěry jsou umístěny až po těch spotřebitelských.

Každý rok ČBA (2021) vyhodnocuje takzvaný Index rizikového zadlužování, kterým se určuje, kolik lidí se chová rizikově v souvislosti s půjčováním peněžních prostředků. Pro letošní rok (2021) tento index dosáhl 11 %, přičemž sklony k tomuto chování mají častěji muži mezi 27 a 53 lety, se základním vzděláním a žijící mimo Prahu. Jako rizikové chování se označuje například situace, kdy si dlužník půjčí peněžní prostředky i přes to, že má 3 a více půjček, není schopen šetřit anebo si půjčuje na splátku jiné půjčky.

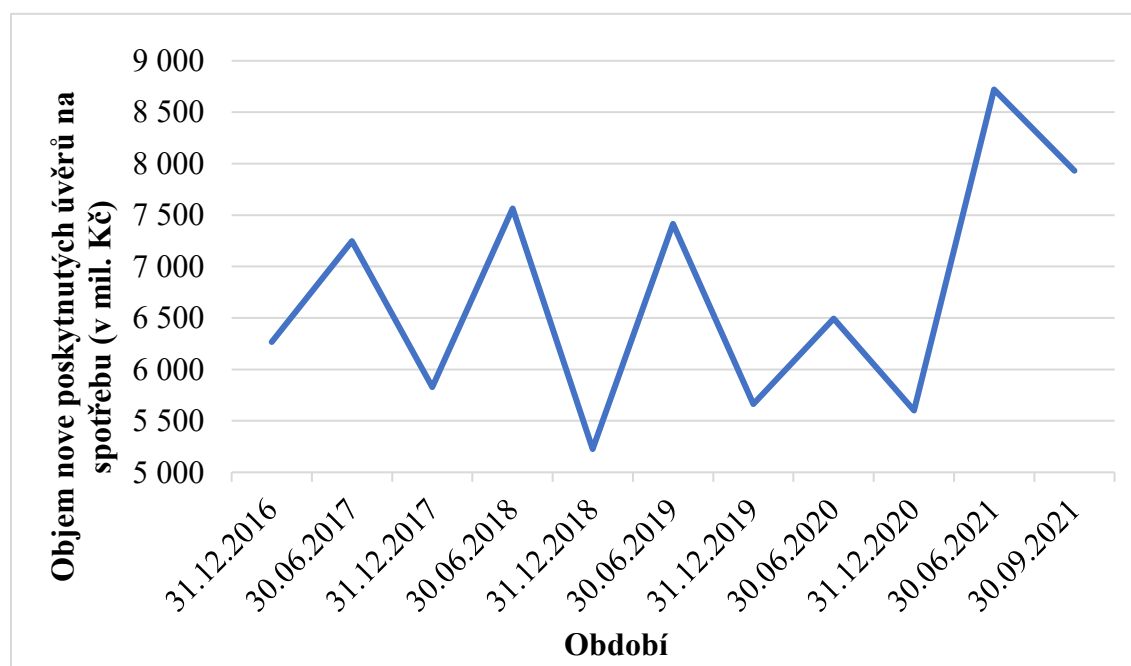
ČBA (2021) zdůrazňuje, že počet dlužníků, kteří si půjčují na splácení jiných půjček, je alarmující, a proto je vždy nezbytně nutné zvážit, zda domácnosti dobrovolné zadlužení pomůže anebo spíše uškodí. Důležité je se zamyslet i nad tím, že se komukoliv bez varování může změnit životní situace, a nakonec tak nemusí být schopen splácet své závazky. Je potřeba brát v úvahu, že například člen domácnosti může ztratit zaměstnání, a to i bez vlastního zavinění (kvůli nemoci nebo kvůli hromadnému propouštění). Také se může stát, že slíbené zvýšení platu, se kterým domácnost již počítá do splátek úvěrů,

nakonec neproběhne. Dále je třeba důkladně zvážit všechny varianty nabízených úvěrů a mít jasně stanovenou dobu, po kterou chce domácnost úvěr splácet, také výši úvěru a výši splátky, kterou je domácnost schopna pravidelně platit. Je například víc než nerozumné splácet úvěr na vánoční dárky nebo dovolenou ještě dalších několik let. A nakonec je dobré respektovat rozhodnutí bank. Pokud se stane, že domácnosti banka odmítne poskytnout úvěr, je na místě toto rozhodnutí brát jako znamení, že by úvěr domácnosti spíše uškodil a je lepší si peníze nepůjčovat. ČBA (2021) nedoporučuje, aby domácnost po odmítnutí bankou požádala o úvěr nelicencovaného poskytovatele úvěrů, protože právě nerozumné půjčování peněžních prostředků často může končit dluhovou spirálou.

Spotřebitelské úvěry

Následující graf zobrazuje objem nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů. Koronavirová situace, která Českou republiku tíží od jara 2020, jistě přiměla většinu domácností přehodnotit svůj postoj k financím, o čemž svědčí i nejmenší nárůst poskytnutých spotřebitelských úvěrů v tomto roce od roku 2016. Nicméně si lze všimnout, že během druhého čtvrtletí roku 2021, kdy se koronavirová situace na krátkou chvíli uklidnila, počet poskytnutých úvěrů rapidně vzrostl. Po uplynutí 3. čtvrtletí v letošním roce (2021) zájem o spotřebitelské úvěry očividně opět klesá.

Obr. 2: Objem nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů v letech 2016–2021 (v mil. Kč)

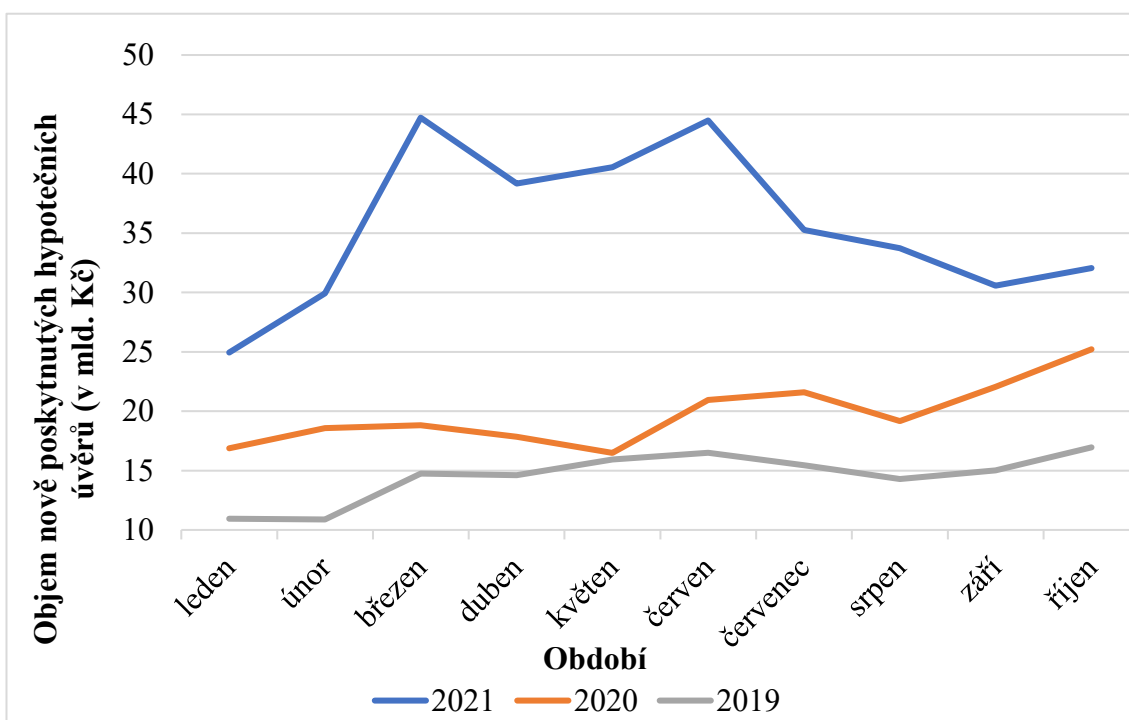

Zdroj: Vlastní zpracování dle České národní banky (2021c)

Hypoteční úvěry

Zájem o hypoteční úvěry prozatím přetrvává, a to i během nepříznivé koronavirové situace. Oproti loňskému říjnu (2020) se objem poskytnutých hypoték zvýšil o 6,9 miliardy korun. Avšak při pohledu na vývoj během roku 2021 je patrné, že zájem o hypotéky začíná pomalu klesat. Fincentrum & Swiss Life Select a.s (2021) uvádí, že pravděpodobně zájem o hypoteční úvěry bude klesat i nadále, protože hypoteční úrokové míry již osmým měsícem pozvolně rostou. V říjnu roku 2021 se průměrná úroková sazba hypotečních úvěrů vyšplhala na 2,54 % p. a. Od března tedy průměrná úroková sazba vzrostla o 0,61 procentního bodu.

Obr. 3: Objem nově poskytnutých hypotečních úvěrů v letech 2019-2021 (v mld. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Fincentrum & Swiss Life Select a.s. (2021)

3.3 Řešení nadměrné zadluženosti domácností

Pokud je domácnost zadlužena, není nutné tuto situaci ihned považovat za „negativní“. V případě, že je domácnost schopna své závazky řádně splácet a svou finanční situaci má pod kontrolou, pak pro ni dluh v podobě úvěru není samozřejmě ideální, ale ani ohrožující. Například při pořizování bydlení, kdy se ceny nemovitostí pohybují v řádech milionů, pro průměrnou domácnost není téměř jiný způsob řešení než žádost o úvěr na bydlení. Obtížná situace nastává ve chvíli, kdy domácnost nezvládá splácet své závazky, což znamená že je předlužena. Předlužit se není složité. Může se stát, že domácnost přecení své finanční možnosti a nadměrnou a neuváženou spotřebou se dostane do situace, kdy není schopna platit své dluhy. Také může nastat změna v životní situaci – domácnost ztratí příjmy. Nebo se domácnost opozdí s několika splátkami, protože na splátky neměla dostatek peněžních prostředků, takže se ke splátkám přidají ještě penále. A samozřejmě může nastat ještě mnoho dalších situací, kdy domácnost zkrátka nebude moci nadále splácet své závazky.

V takovéto situaci je stěžejní, jak se k tomu domácnost postaví. Pokud situaci řeší, komunikuje se svým věřitelem a o neschopnosti splácet jej informuje včas, pak se často lze domluvit na nějakém řešení. Ale v momentě, kdy domácnost tuto situaci „řeší“ například tím, že si na svoji aktuální půjčku vezme další půjčku, protože tu původní není schopna splácet, pak se domácnost dostává do takzvané dluhové spirály. Dluhová spirála je stav, kdy domácnosti neustále narůstají splátky, avšak ona je splácet nemůže. Ale i pro takové případy existuje řešení – dlužník může například požádat o odložení splátek, konsolidaci úvěrů či vyhlásit osobní bankrot. Anebo může situaci také začít řešit věřitel, a to zpravidla zahájením exekučního řízení.

Odložení splátek

Dlužník v případě platební neschopnosti může požádat banku o odložení nebo snížení splátek svého úvěru. Odložit splátky lze u většiny bank od 1 do 6 měsíců. Banka je povinna žádost prověřit a vyhodnotit, zda žádosti vyhoví či nikoliv. Odklad splátek se zaznamenává do úvěrového registru. (Komerční banka, a. s., n.d.)

Konsolidace úvěrů

Konsolidace úvěrů neboli refinancování spočívá ve sloučení několika úvěrů do jednoho. Je vhodná pro dlužníky, kteří splácí více než jeden úvěr. Mělo by pak pro dlužníka být jednodušší splácet dluh pouze jednomu věřiteli, a navíc banky často také nabízí nižší splátky i úrokovou sazbu. Lze sjednotit i různé druhy úvěrů, a to včetně kontokorentů a kreditních karet. (MONETA Money Bank, a.s., n.d.)

Exekuce

Exekuce je způsob, jakým věřitel může vymáhat od dlužníka peněžní dluhy. Dle Exekutorské komory České republiky (n.d.) může exekuci provést soud, exekutor a krajský nebo finanční úřad. Před samotným exekučním řízením proběhnou většinou dva procesy u soudu. Během prvního soudního řízení soud ověří, zda dluh existuje a následně stanoví termín, do kdy jej dlužník může ještě uhradit. V případě, že se dlužník rozhodnutím soudu nezabývá nebo nepodá návrh na zastavení exekuce (či byl tento návrh zamítnut), může na popud věřitele dojít k druhému soudnímu řízení, kde požádá soud o zahájení exekuce. Znamená to, že exekutor může nařídit:

- obzavení účtu – dlužník má tzv. zmrazený bankovní účet a nemůže jakkoliv nakládat se svými peněžními prostředky. Po uplynutí 30denní lhůty, kterou dostane dlužník na zaplacení dluhu a dlužník jej neuhradí, převede banka peněžní prostředky na účet exekutora.
- srážky ze mzdy – zaměstnavatel bude dlužníkovi srážet splátky dluhu ze mzdy (vždy tak, aby dlužníkovi zbyla nezabavitelná částka) a posílat je na účet exekutora.
- prodej movitého majetku – exekutor zabaví majetek ve vlastnictví dlužníka, přičemž se nesmí jednat o obvyklé vybavení domácnosti, zdravotnické potřeby nebo také dětské hračky. Tento způsob vymáhání dluhu bývá zvolen pouze tehdy, kdy není možné dlužníkovi srážet částku ze mzdy anebo zmrazit účet. (Justice.cz, n.d.)

Ideální je, pokud dlužník aktivně komunikuje a reaguje na výzvy věřitelů, soudu i exekutorů. Jelikož náklady za celé exekuční řízení musí uhradit dlužník, je pro něj výhodnější dluh splatit na samém začátku řízení. Pokud dlužník peníze na splacení dluhu nemá, je možné za určitých podmínek sjednat s exekutorským úřadem splátkový kalendář. (Exekutorská komora ČR, n.d.)

Nezabavitelná částka

Nejčastěji se v rámci exekučního či insolvenčního řízení dlužníkovi sráží částka z příjmu, kterou postupně umořuje svůj nesplacený dluh. Avšak v každém případě musí dlužníkovi zůstat tzv. nezabavitelná částka. Jedná se o částku z čistého příjmu, která dlužníkovi slouží k zajištění základních životních potřeb, a tak není možné, aby mu byla zabavena. Dále dlužníkovi připadá i jedna či dvě třetiny ze zbytku čisté mzdy, což je závislé na tom, zda je exekuce zahájena pro přednostní či nepřednostní pohledávku. (Exekuce–Insolvency.cz, 2022a)

Základní nezabavitelná částka se odvíjí od aktuální výše **životního minima jedince a normativních nákladů na bydlení**. Úřad práce ČR (2020) uvádí, že životní minimum je „minimální společensky uznaná hranice peněžních příjmů k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb.“ V roce 2022 je částka životního minima jedince ve výši **3 860 Kč**. Dle Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (2022) normativní náklady na bydlení představují průměrné náklady na bydlení dle velikosti obce a počtu členů domácnosti. Jsou stanoveny nařízením vlády a pro rok 2022 činí **6 815 Kč**.

Na základě výše uvedených složek se dle příslušného nařízení vlády vypočítá základní nezabavitelná částka na dlužníka. Pro rok 2022 je výše základní nezabavitelné částky vyčíslena na **8 006, 25 Kč**. Dlužníkovi se celková nezabavitelná částka zvyšuje v případě, že má manželku/manžela či děti, ke kterým má vyživovací povinnost. V roce 2022 činí nezabavitelná částka na manžela/manželku či dítě **2 668, 75 Kč**. (Exekuce–Insolvency.cz, 2022a)

Přednostní a nepřednostní pohledávka

V exekučním řízení se rozlišují zpravidla dva druhy pohledávek – přednostní a nepřednostní. Jak už sám název napovídá, přednostní pohledávka „má přednost“ před pohledávkou nepřednostní. Jako **přednostní pohledávku** lze dle občanského soudního řádu (č. 99/1963 Sb.) označit například:

- pohledávky výživného,
- pohledávky náhrady újmy způsobené úmyslnými trestnými činy,
- pohledávky daní, poplatků a jiných obdobných peněžitých plnění,
- pohledávky pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pohledávky pojistného na veřejné zdravotní pojištění.

Nepřednostní pohledávky jsou pak všechny ostatní, které nejsou zákonem definované. Jedná se například nezaplacené faktury za energie, nájemné, dluhy z úvěrů či nezaplacené pokuty za jízdu bez jízdního dokladu ve veřejné dopravě.

Paušální náhrada za zpracování exekuce

Je-li dlužník, proti kterému je vedena exekuce, zaměstnán, pak to pro jeho zaměstnavatele znamená řadu povinností navíc. Zaměstnavatel jednak musí spolupracovat a komunikovat s exekutorem, a jednak provádět srážky ze mzdy, za jejichž správné vypočítání zodpovídá on sám. (Exekuce-Insolvence.cz, 2022b)

Proto od 1. ledna 2022 vešla v platnost novela občanského soudního řádu (č. 286/2021 Sb.), díky které má plátce mzdy (nebo jiného příjmu) nárok na paušální náhradu nákladů za zpracování exekuce. Dle této novely náleží plátcovi 50 Kč za každý kalendářní měsíc, ve kterém provádí exekuční srážky ze mzdy (nebo jiného příjmu). Avšak podmínkou je, že výše paušální náhrady nesmí překračovat jednu třetinu srážené částky. Částka 50 Kč je tedy maximální, ale může být i nižší. Dále je v novele občanského soudního řádu uvedeno, že se náhrada týká pouze nových exekucí, které byly zahájeny od 1. ledna 2022, a plátce ji strhává ještě před nepřednostními pohledávkami. Je-li proti dlužníkovi vedeno více exekucí, plátce mzdy si náhradu může strhnout pouze jednou.

Osobní bankrot

Jestliže je dlužník předlužen a je proti němu vedeno více exekucí, pak možností, jak se s touto situací vypořádat, je vyhlášení osobního bankrotu.

Dle insolvenčního správce Mgr. Františka Bureše (osobní komunikace, 27. 11. 2021), nejprve dlužník podá insolvenční návrh ve spojení s návrhem na povolení oddlužení příslušnému krajskému soudu. Po podání obou návrhů soud rozhodne o zahájení insolvenčního řízení, které zveřejní ve veřejně přístupném insolvenčním rejstříku. Jakmile je toto řízení zahájeno, pozastaví se úročení dlužnických úvěrů, dražeb majetku a všech zákroků exekutora. Dlužník je povinen soudu doložit insolvenčním zákonem předepsané dokumenty. Soud také dlužníkovi přidělí insolvenčního správce, který s dlužníkem provede tzv. přezkumné jednání, kdy má dlužník možnost vyjádřit se k přihlášeným pohledávkám věřitelů. Insolvenční správce podá soudu zprávu o provedeném přezkumném jednání na předepsaných formulářích. Následně soud rozhodne a vydá usnesení o schválení či neschválení oddlužení.

Základní doba, po kterou oddlužení trvá, je 60 měsíců, přičemž pro starobní a invalidní důchodce ve 3. stupni trvá oddlužení pouze 36 měsíců. Pokud by běžný dlužník byl schopen za 36 měsíců uhradit nezajištěným věřitelům 60 % pohledávek, pak má možnost požádat o ukončení oddlužení.

Pokud dlužník plní během oddlužení všechny povinnosti a vynakládá veškeré úsilí pro uspokojení věřitelů v nejvyšší možné míře, insolvenční soud po uplynutí trvání doby oddlužení, dlužníka osvobodí od zbytku dosud neuhrazených pohledávek, ale i od pohledávek věřitelů, kteří svou pohledávku do insolvenčního řízení nepřihlásili. V opačném případě, kdy dlužník opakovaně povinnosti neplní, soud může dlužníkovi kdykoliv oddlužení zrušit anebo ho po uplynutí trvání oddlužení od zbytku neuhrazených pohledávek neosvobodí.

Milostivé léto

Dle statistik, které zveřejnila k 29. říjnu 2021 Exekutorská komora ČR (2021), je aktuálně evidováno 711 939 dlužníků (tj. povinných fyzických osob v exekuci) s celkovým počtem 4 576 608 exekucí. Zhruba 300 tisíc z těchto dlužníků mohlo využít akce Milostivé léto, díky kterému měli dlužníci jedinečnou šanci vypořádat se s dluhy vůči veřejnoprávním subjektům a ukončit tak exekuční řízení, které proti nim byla vedeno.

Akce trvala od 28. října 2021 do 28. ledna 2022, tedy tři měsíce. Během této doby bylo dlužníkům umožněno zaplatit pouze původní jistinu vymáhaného dluhu spolu s poplatkem exekutorovi ve výši 907, 50 Kč včetně DPH. Pokud tak učinili, exekuční řízení vedené proti nim bylo zastaveno a zbývající část dluhu odpuštěna. (ExekuceInfo.cz, 2022)

Milostivého léta mohl využít pouze dlužník:

- který je fyzickou osobou,
- který se nenachází v insolvenčním řízení,
- jehož exekuce je vyřizována soudním exekutorem,
- jehož závazek vznikl před datem 28. 10. 2021. (ExekuceInfo.cz, 2022)

Dále bylo stanoveno, že se do akce dlužník mohl zapojit pouze pokud byl jeho věřitelem veřejnoprávní subjekt (tj. stát, kraj, obec apod.) Později se však do Milostivého léta

připojily i některé soukromoprávní subjekty jako je například Česká spořitelna, Air Bank, Moneta Money Bank či Home Credit. (ExekuceInfo.cz, 2022)

Pokud dlužník všechny podmínky splnil, mohl akce využít. Nejprve o tomto kroku musel oficiální cestou (datovou schránkou, dopisem) kontaktovat exekutora, který spravuje exekuci, jež mohla být v rámci Milostivého léta uhrazena. Exekutor poskytl dlužníkovi na jeho žádost aktuální hodnoty všech nesplacených jistin u zjištěných exekucí, aby je dlužník mohl spolu s poplatkem exekutorovi uhradit. Po uhrazení exekutor vydal rozhodnutí o zastavení exekuce. (ADKINS Legal, s. r. o., 2021)

4 Modelové příklady exekučních srážek ze mzdy

Praktická část bakalářské práce bude věnována exekučním srážkám ze mzdy. Budou vytvořeny modelové příklady, na kterých bude postup výpočtu exekučních srážek ze mzdy objasněn. Postup výpočtu bude nejprve popsán a na modelových příkladech následně proveden.

4.1 Postup výpočtu exekuční srážky ze mzdy

Pro výpočet srážky je potřeba učinit následující kroky.

1. Čistý měsíční příjem

Nejprve je nutné znát čistý měsíční příjem dlužníka. Exekuční srážky se sráží z čisté mzdy, platu či jiného příjmu. Dle občanského soudního řádu (č. 99/1963 Sb.) srážkám podléhá například důchod (starobní, invalidní, vdovský/vdovecký), odměna z dohody o provedení práce či pracovní činnosti, nemocenské, podpora v nezaměstnanosti, peněžitá pomoc v mateřství nebo výsluhový příspěvek.

2. Stanovení nezabavitelné částky

Výpočet nezabavitelné částky se řídí nařízením vlády č. 595/2006 Sb. K výpočtu nezabavitelné částky je potřeba znát měsíční **výši životního minima jedince** a měsíční **výši normativních nákladů na bydlení**. Výši životního minima jedince lze nalézt v zákoně č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu v platném znění, a výše normativních nákladů na bydlení je pro rok 2022 zveřejněna v nařízení vlády č. 507/2021 Sb. Následným součtem těchto dvou složek lze získat „základ“ pro výpočet nezabavitelné částky na dlužníka.

Měsíční **nezabavitelnou částku na dlužníka** tvoří 3/4 součtu životního minima jedince a normativních nákladů na bydlení. Tato částka představuje základní částku, která nesmí být dlužníkovi zabavena. Pokud má dlužník k nějakým osobám (manžel/manželka, děti) vyživovací povinnost, pak se jeho nezabavitelná částka zvyšuje o nezabavitelnou částku za **každou** vyživovanou osobu. Měsíční **nezabavitelná částka na vyživovanou osobu** je ve výši 1/3 nezabavitelné částky na dlužníka. Součet nezabavitelné částky na dlužníka a případné nezabavitelné částky na vyživované osoby tvoří celkovou nezabavitelnou částku, která se odečítá od čisté mzdy. Celková nezabavitelná částka se zaokrouhuje na celé koruny směrem nahoru.

V situaci, kdy by dlužníkův čistý měsíční příjem, již snížený o celkovou nezabavitelnou částku, přesahoval **dvojnásobek nezabavitelné částky** na dlužníka, pak se vše nad tuto částku sráží bez omezení. Jedná se o tzv. **plně zabavitelnou částku**. Plně zabavitelnou částku lze následně použít k uspokojení věřitelů.

V následující tabulce jsou uvedeny částky všech výše zmíněných položek. Zároveň jsou zde pro srovnání uvedeny i částky platné v roce 2021.

Tab. 1: Meziroční srovnání částek potřebných pro výpočet nezabavitelných částek (v Kč)

	Rok		Změna
	2021	2022	
Životní minimum jedince	3 860,00	3 860,00	0,00
Normativní náklady na bydlení	6 637,00	6 815,00	+178,00
Součet životního minima jedince a normativních nákladů na bydlení	10 497,00	10 675,00	+178,00
Nezabavitelná částka na dlužníka	7 872,75	8 006,25	+133,50
Nezabavitelná částka na vyživované osoby	2 624,25	2 668,75	+44,50
Hranice plně zabavitelné částky	20 994,00	21 350,00	+356,00

Zdroj: Vlastní zpracování (2022) dle zákona č.110/2006 Sb. a nařízení vlády č. 507/2021 Sb.

Oproti roku 2021 se letos (2022) normativní náklady na bydlení zvýšily o 178 Kč. Právě kvůli navýšení normativních nákladů na bydlení stoupla nezabavitelná částka na dlužníka o 133,50 Kč a nezabavitelná částka na vyživovanou osobu o 44,50 Kč. Hranice plně zabavitelné částky (tj. částka nad kterou se sráží bez omezení) se oproti roku 2021 zvýšila o 356 Kč.

3. Odečtení nezabavitelné částky od čisté mzdy

Občanský soudní řád (č. 99/1963 Sb.) uvádí, že po zjištění celkové nezabavitelné částky, se tato částka odečte od čisté mzdy. Zbytek čisté mzdy, který činí nejvýše 21 350 Kč, se zaokrouhluje na celé koruny směrem dolů tak, aby byl dělitelný třemi. Vše nad částku 21 350 Kč je plně zabavitelnou částí mzdy.

4. Rozdělení zbytku čistého příjmu na třetiny

Je-li zbytek čisté mzdy náležitě zaokrouhlen, je třeba jej rozdělit na třetiny. Dle občanského soudního řádu (č. 99/1963 Sb.) obecně platí následující pravidla.

- **První třetina** zbytku čisté mzdy slouží k uspokojení nepřednostních i přednostních pohledávek dle svého pořadí.
- **Druhá třetina** zbytku čisté mzdy je určena k uspokojování přednostních pohledávek. Pokud by tato třetina nebyla plně dostačující, může se přednostní pohledávka uspokojovat spolu s nepřednostními pohledávkami i z první třetiny. Naopak pokud dlužník přednostní pohledávky nemá, druhá třetina se vyplácí jemu.
- **Třetí třetina** je vždy vyplácena dlužníkovi. Dlužníkovi také náleží případný rozdíl (1 Kč nebo 2 Kč) způsobený zaokrouhlováním zbytku čisté mzdy.
- **Plně zabavitelná částka** se připočte k druhé třetině zbytku mzdy, aby se mohla použít k uspokojení přednostních pohledávek. Pokud jsou přednostní pohledávky plně uspokojeny, plně zabavitelná částka se připočte k první třetině, a použije se k uspokojení nepřednostních pohledávek.

5. Pravidla pro přednostní nebo nepřednostní pohledávky

Jak bylo naznačeno již v předchozím podbodu, při uspokojování pohledávek je rozhodující, zda je exekuce zahájena pro přednostní či nepřednostní pohledávku. Pro uspokojování pohledávek jsou také v občanském soudním řádu (č. 99/1963 Sb.) uvedena pravidla.

- Přednostní pohledávky mohou být uspokojovány z první i druhé třetiny a případně plně zabavitelné částky. Naopak nepřednostní pohledávky mohou být uspokojovány pouze z první třetiny a případně plně zabavitelné částky. Ostatní

třetiny připadají dlužníkovi – v případě nepřednostní pohledávky dvě třetiny, v případě přednostní pohledávky jedna třetina.

- Jestliže je proti dlužníkovi vedeno více exekucí, pohledávky se hradí postupně dle pořadí, počínaje nejstarší exekucí. Nejstarší exekuce je ta, o níž je první plátcе mzdy informován (doručením exekučního příkazu) jako první. Výjimkou je pohledávka výživného, která má vždy přednost před ostatními pohledávkami bez ohledu na pořadí. Teprve ve chvíli, kdy je nejstarší pohledávka uhrazena, se může přistoupit k hrazení další pohledávky v pořadí. Pokud by se stalo, že mají pohledávky stejné pořadí (tzn. plátcе mzdy bylo doručeno více exekučních příkazů ve stejný den), pak se pohledávky hradí společně. Jestliže by srážená částka nestačila k plnému uspokojení všech pohledávek se stejným pořadím, uspokojí se poměrně.
- Pokud je proti dlužníkovi zahájena nejprve exekuce pro nepřednostní pohledávku a až poté pro přednostní pohledávku, mohou se pohledávky hradit společně. Platí, že přednostní exekuce je uspokojována z druhé třetiny zbytku mzdy, a z první třetiny mzdy budou pohledávky uspokojovány podle svého pořadí. Znamená to, že při uspokojování pohledávek z první třetiny zbytku mzdy, již přednostní pohledávka přednost před nepřednostní pohledávkou nemá. Výjimkou jsou opět pohledávky výživného.

4.2 Modelový příklad č. 1 – nepřednostní pohledávka

Zadání

Ženatý zaměstnanec, který má 2 nezaopatřené děti, pobírá měsíčně čistou mzdu ve výši 31 000 Kč. Zaměstnanec má nařízenou exekuci na mzdu ve výši 262 000 Kč. Jedná se o nepřednostní pohledávku. Exekuce byla zahájena v roce 2022.

Řešení

1. Nezabavitelná částka

Nezabavitelná částka na dlužníka	8 006,25 Kč
Nezabavitelná částka na manželku.....	2 668,75 Kč
Nezabavitelná částka na první dítě.....	2 668,75 Kč
Nezabavitelná částka na druhé dítě	2 668,75 Kč
Celková nezabavitelná částka	16 013,00 Kč

Dlužníková nezabavitelná částka je ve výši 8 006,25 Kč. Dlužník má vyživovací povinnost ke třem osobám (manželka a 2 děti), takže se k jeho základní nezabavitelné částce přičte třikrát nezabavitelná částka na vyživovanou osobu, která činí 2 668,75 Kč. Součtem všech nezabavitelných částek lze získat celkovou nezabavitelnou částku, která činí 16 012,50 Kč – zaokrouhлено na 16 013 Kč.

2. Odečtení nezabavitelné částky od čisté mzdy

$$31\,000 - 16\,013 = 14\,987 \text{ Kč}$$

Dlužníkův zbytek čisté mzdy činí 14 987 Kč.

3. Rozdělení zbytku čisté mzdy na třetiny

Zbytek čisté mzdy se rozdělí na třetiny. Jelikož částka 14 987 Kč není dělitelná třemi, je potřeba ji zaokrouhlit na částku 14 985 Kč. Tuto částku již lze rozdělit na třetiny po 4 995 Kč a zbylé 2 Kč se připočtou ke třetí třetině, protože připadají dlužníkovi.

1. třetina: 4 995 Kč	↘	-50 Kč na úhradu paušální náhrady nákladů plátcí mzdy
	↘	-4 945 Kč na uspokojení nepřednostní pohledávky
2. třetina: 4 995 Kč	→	připadá dlužníkovi
3. třetina: 4 997 Kč	→	připadá dlužníkovi

4. Výsledek

K uspokojení nepřednostní pohledávky je možné použít pouze první třetinu zbytku čisté mzdy. Avšak ještě před nepřednostní pohledávkou má přednost paušální náhrada nákladů pro plátce mzdy. Z první třetiny se tedy uhradí nejprve 50 Kč plátcí mzdy za zpracování exekuce, a zbývající částka ve výši 4 945 Kč, se použije k uspokojení pohledávky. Dlužníkovi bude celkem sraženo **4 995 Kč**. Jelikož další dluhy dlužník nesplácí, druhá i třetí třetina zůstává jemu. Tyto dvě třetiny dohromady činí **9 992 Kč**. Spolu s druhou a třetí třetinou dlužníkovi zůstává i celková nezabavitelná částka ve výši **16 013 Kč**. Celkem dlužníkovi zůstane **26 005 Kč**.

5. Srovnání exekuční srážky v roce 2021 a 2022

V následující tabulce je modelový příklad shrnut a pro porovnání jsou zde vypočítány i částky platné v roce 2021.

Tab. 2: Meziroční srovnání exekuční srážky v modelovém příkladu č. 1 (v Kč)

	Rok		Změna
	2021	2022	
Čistá mzda	31 000	31 000	---
Celková nezabavitelná částka	15 746	16 013	+267
Zbytek čisté mzdy	15 254	14 987	-267
Část zbytku čisté mzdy připadající dlužníkovi	10 170	9 992	-178
Srážka na uspokojení pohledávky	5 084	4 945	-139
Úhrada paušální náhrady nákladů	0	50	+50
Exekuční srážka celkem	5 084	4 995	-89
Dlužníkovi zůstane celkem	25 916	26 005	+89

Zdroj: Vlastní zpracování, 2022

Zvýšení nezabavitelných částek zapříčinilo, že dlužníkovi zůstane více peněz. V roce 2022 je dlužníkova celková nezabavitelná částka vyšší o 267 Kč, než by byla v roce 2021. Tím pádem se dlužníkovi snížila část mzdy, ze které lze provádět srážky, a stejně tak i samotné exekuční srážky. Avšak exekuční srážky se snížily ještě o paušální

náhradu nákladů, která připadá plátcí mzdy. Věřitel tedy získá měsíčně o 139 Kč méně, než by získal v případě, že by exekuce byla zahájena v loňském roce (2021) nebo dříve. Celková srážka je ve výsledku nižší pouze o 89 Kč, dlužníkovi naopak zůstane o 89 Kč více.

4.3 Modelový příklad č. 2 – přednostní pohledávka

Zadání

Ženatý zaměstnanec, který má 1 nezaopatřené dítě, pobírá měsíčně čistou mzdu ve výši 24 000 Kč. Zaměstnanec má nařízenou exekuci na mzdu ve výši 97 600 Kč. Jedná se o přednostní pohledávku. Exekuce byla zahájena v roce 2022.

Řešení

1. Nezabavitelná částka

Nezabavitelná částka na dlužníka	8 006,25 Kč
Nezabavitelná částka na manželku.....	2 668,75 Kč
Nezabavitelná částka na dítě	2 668,75 Kč
Celková nezabavitelná částka	13 344,00 Kč

Dlužníková nezabavitelná částka je ve výši 8 006,25 Kč. Dlužník má vyživovací povinnost ke dvěma osobám (manželka a dítě). K jeho základní nezabavitelné částce se připočte dvakrát nezabavitelná částka na vyživovanou osobu, tedy celkem 5 337,50 Kč. Po sečtení všech nezabavitelných částek vychází celková nezabavitelná částka na 13 343,75 Kč – po zaokrouhlení na 13 344 Kč.

2. Odečtení nezabavitelné částky od čisté mzdy

$$24\,000 - 13\,344 = 10\,656 \text{ Kč}$$

Dlužníkuv zbytek čisté mzdy činí 10 656 Kč.

3. Rozdělení zbytku čisté mzdy na třetiny

Částku 10 656 Kč lze rozdělit na třetiny po 3 552 Kč beze zbytku.

- 1. třetina: 3 552 Kč -50 Kč na úhradu paušální náhrady nákladů plátcí mzdy
-3 502 Kč na uspokojení přednostní pohledávky
- 2. třetina: 3 552 Kč → -3 552 Kč na uspokojení přednostní pohledávky
- 3. třetina: 3 552 Kč → připadá dlužníkovi

4. Výsledek

Přednostní pohledávku lze uspokojit z první i druhé třetiny zbytku čisté mzdy. Jelikož byla exekuce zahájena v letošním roce (2022), tak i v tomto případě je nutné z první třetiny nejprve uhradit paušální náhradu nákladů pro plátce mzdy ve výši 50 Kč. Zbývající část první třetiny, tedy 3 502 Kč, a celá druhá třetina, tedy 3 552 Kč, se použije k uspokojení pohledávky.

Dlužníkovi bude ze mzdy sraženo celkem **7 104 Kč**, přičemž věřitel z této částky získá **7 054 Kč**. Dlužníkovi připadá třetí třetina zbytku čisté mzdy ve výši **3 552 Kč** a celková nezabavitelná částka. Celkem mu zůstane **16 896 Kč**.

5. Srovnání exekuční srážky v roce 2021 a 2022

V následující tabulce je modelový příklad shrnut a pro porovnání jsou zde vypočítány i částky platné v roce 2021.

Tab. 3: Meziroční srovnání exekuční srážky v modelovém příkladu č. 2 (v Kč)

	Rok		Změna
	2021	2022	
Čistá mzda	24 000	24 000	---
Celková nezabavitelná částka	13 122	13 344	+222
Zbytek čisté mzdy	10 878	10 656	-222
Část zbytku čisté mzdy připadající dlužníkovi	3 626	3 552	-74
Srážka na uspokojení pohledávky	7 252	7 054	-198
Úhrada paušální náhrady nákladů	0	50	+50
Exekuční srážka celkem	7 252	7 104	-148
Dlužníkovi zůstane celkem	16 748	16 896	+148

Zdroj: Vlastní zpracování, 2022

V roce 2022 dlužníkovi nesmí být zabaveno o 222 Kč více, než by mu bylo zabaveno v případě zahájení exekuce v roce 2021. Jelikož je proti dlužníkovi vedena přednostní exekuce, srazí se mu ze mzdy celé dvě třetiny, a výsledná srážka je pak výrazně vyšší než u exekuce nepřednostní. V tomto případě získá věřitel o 198 Kč méně, než kdyby

byla exekuce zahájena v roce 2021. Výsledná srážka je v letošním roce o 148 Kč nižší a dlužníkovi tak zůstane o 148 Kč více, ale se nejedná závažné částky.

4.4 Modelový příklad č. 3 – přednostní i nepřednostní pohledávka

Zadání

Ženatý zaměstnanec pobírá měsíčně čistou mzdu ve výši 29 000 Kč. Zaměstnanec má nařízené dvě exekuce na mzdu. Nepřednostní exekuce na mzdu ve výši 364 000 Kč, byla plátcí mzdy doručena dne 24. května 2021. Dne 31. srpna 2021 byla plátcí mzdy doručena přednostní exekuce na mzdu ve výši 187 000 Kč.

Řešení

1. Nezabavitelná částka

Nezabavitelná částka na dlužníka	8 006,25 Kč
Nezabavitelná částka na manželku.....	2 668,75 Kč
Celková nezabavitelná částka	10 675,00 Kč

Dlužníková nezabavitelná částka je ve výši 8 006,25 Kč. Dlužník má vyživovací povinnost pouze k manželce, takže se k jeho základní nezabavitelné částce se připočte nezabavitelná částka na jednu vyživovanou osobu. Dlužníková celková nezabavitelná částka činí 10 675 Kč.

2. Odečtení nezabavitelné částky od čisté mzdy

$$29\,000 - 10\,675 = 18\,325 \text{ Kč}$$

Dlužníkův zbytek čisté mzdy činí 18 325 Kč.

3. Rozdělení zbytku čisté mzdy na třetiny

Částku 18 325 Kč lze rozdělit na třetiny až po zaokrouhlení o 1 Kč směrem dolů na částku 18 324 Kč. Jedna třetina zbytku čisté mzdy pak činí 6 108 Kč a zbývající 1 Kč se připočte ke třetí třetině.

- 1. třetina:** 6 108 Kč → -6 108 Kč na uspokojení nepřednostní pohledávky
- 2. třetina:** 6 108 Kč → -6 108 Kč na uspokojení přednostní pohledávky
- 3. třetina:** 6 109 Kč → připadá dlužníkovi

4. Výsledek

Je-li přednostní pohledávka doručena až po nepřednostní pohledávce, mohou se pohledávky hradit současně. Druhá třetina zbytku čisté mzdy, která činí 6 108 Kč, se použije k uspokojení přednostní pohledávky. Z první třetiny o stejné výši bude uspokojena pohledávka nepřednostní, protože byla doručena jako první, a tak má dřívější pořadí. Třetí třetina, která činí 6 109 Kč, připadá dlužníkovi. Plátce mzdy na úhradu paušální náhrady nákladů nárok nemá, jelikož byly obě exekuce zahájeny v roce 2021. Ze mzdy bude dlužníkovi sraženo celkem **12 216 Kč**, takže mu zůstane celkem **16 784 Kč**.

5. Srovnání exekuční srážky v roce 2021 a 2022

V následující tabulce je modelový příklad shrnut a pro porovnání jsou zde vypočítány i částky platné v roce 2021.

Tab. 4: Meziroční srovnání exekuční srážky v modelovém příkladu č. 3 (v Kč)

	Rok		Změna
	2021	2022	
Čistá mzda	29 000	29 000	---
Celková nezabavitelná částka	10 497	10 675	+178
Zbytek čisté mzdy	18 503	18 325	-178
Část zbytku čisté mzdy připadající dlužníkovi	6 169	6 108	-61
Srážka na uspokojení pohledávek	12 334	12 216	-118
Úhrada paušální náhrady nákladů	---	---	---
Exekuční srážka celkem	12 334	12 216	-118
Dlužníkovi zůstane celkem	16 666	16 784	+118

Zdroj: Vlastní zpracování, 2022

Zde se dlužníková celková nezabavitelná částka zvýšila o 178 Kč oproti loňskému roku (2021). Věřitelé získají celkem o 118 Kč méně, než v roce 2021. Avšak tím, že byly obě exekuce zahájeny v roce 2021, se z exekuční srážky alespoň nebude hradit paušální náhrada nákladů plátci mzdy, takže celá srážka připadne věřitelům.

4.5 Modelový příklad č. 4 – přednostní i nepřednostní pohledávka

Zadání

Ženatý zaměstnanec, který má 1 nezaopatřené dítě, pobírá měsíčně čistou mzdu ve výši 33 300 Kč. Zaměstnanec má nařízené dvě exekuce na mzdu. Přednostní exekuce na mzdu ve výši 159 000 Kč, byla plátcí mzdy doručena dne 17. června 2021. Dne 21. září 2021 byla plátcí mzdy doručena nepřednostní exekuce na mzdu ve výši 317 000 Kč.

Řešení

1. Nezabavitelná částka

Nezabavitelná částka na dlužníka	8 006,25 Kč
Nezabavitelná částka na manželku.....	2 668,75 Kč
Nezabavitelná částka na dítě	2 668,75 Kč
Celková nezabavitelná částka	13 344,00 Kč

Dlužníková nezabavitelná částka je ve výši 8 006,25 Kč. Dlužník má vyživovací povinnost ke dvěma osobám, takže se k jeho základní nezabavitelné částce se připočte dvakrát nezabavitelná částka na vyživovanou osobu. Dlužníková celková nezabavitelná částka činí 13 343,75 Kč – po zaokrouhlení 13 344 Kč.

2. Odečtení nezabavitelné částky od čisté mzdy

$$33\,300 - 13\,344 = 19\,956 \text{ Kč}$$

Dlužníkův zbytek čisté mzdy činí 19 956 Kč.

3. Rozdělení zbytku čisté mzdy na třetiny

Částku 19 956 lze rozdělit na třetiny po 6 652 Kč beze zbytku.

- 1. třetina:** 6 652 Kč → -6 652 Kč na uspokojení přednostní pohledávky
- 2. třetina:** 6 652 Kč → -6 652 Kč na uspokojení přednostní pohledávky
- 3. třetina:** 6 652 Kč → připadá dlužníkovi

4. Výsledek

I v tomto modelovém příkladě jsou proti dlužníkovi vedeny dvě exekuce současně. Ale exekuce pro přednostní pohledávku byla plátcí mzdy doručena dříve, je tedy první v pořadí. V takovéto situaci musí být nejprve uhrazena celá přednostní pohledávka a až po jejím plném uhrazení se může hradit pohledávka nepřednostní. Z toho vyplývá,

že první dvě třetiny zbytku čisté mzdy, které činí **13 304 Kč**, se použijí na uspokojení přednostní pohledávky. Třetí třetina, která činí 6 652 Kč, připadá dlužníkovi. Plátce mzdy na úhradu paušální náhrady nákladů nárok opět nemá, jelikož byly obě exekuce zahájeny v roce 2021. Po srážce dlužníkovi zůstane celkem **19 996 Kč**.

5. Srovnání exekuční srážky v roce 2021 a 2022

V následující tabulce je modelový příklad shrnut a pro porovnání jsou zde vypočítány i částky platné v roce 2021.

Tab. 5: Meziroční srovnání exekuční srážky v modelovém příkladu č. 4 (v Kč)

	Rok		Změna
	2021	2022	
Čistá mzda	33 300	33 300	---
Celková nezabavitelná částka	13 122	13 344	+222
Zbytek čisté mzdy	20 178	19 956	-222
Část zbytku čisté mzdy připadající dlužníkovi	6 726	6 652	-74
Srážka na uspokojení pohledávky	13 452	13 304	-148
Úhrada paušální náhrady nákladů	---	---	---
Exekuční srážka celkem	13 452	13 304	-148
Dlužníkovi zůstane celkem	19 848	19 996	+148

Zdroj: Vlastní zpracování, 2022

Tím, že se ze srážek začne uhrazovat nepřednostní pohledávka až po plném uhrazení přednostní pohledávky, se značně zrychluje proces uhrazení přednostní pohledávky (oproti situaci, kdy je přednostní pohledávka doručena až po nepřednostní pohledávce). Samotného dlužníka to nijak neovlivní, avšak pokud by tato přednostní pohledávka byla pohledávka výživného, pak je její rychlejší uhrazení vhodné. Dlužníková nezabavitelná částka je o 222 Kč vyšší, což v konečném důsledku zapříčinilo, že je celková exekuční srážka nižší o 148 Kč oproti loňskému roku.

4.6 Modelový příklad č. 5 – plně zabavitelná částka

Zadání

Ženatý zaměstnanec, který má 2 nezaopatřené děti, pobírá měsíčně čistou mzdu ve výši 43 000 Kč. Zaměstnanec má nařízené dvě exekuce na mzdu. Nepřednostní exekuce na mzdu ve výši 64 000 Kč byla plátcí mzdy doručena dne 7. ledna 2022. Dne 1. února 2022 byla plátcí mzdy doručena přednostní exekuce na mzdu ve výši 91 000 Kč.

Řešení

1. Nezabavitelná částka

Nezabavitelná částka na dlužníka	8 006,25 Kč
Nezabavitelná částka na manželku.....	2 668,75 Kč
Nezabavitelná částka na první dítě.....	2 668,75 Kč
Nezabavitelná částka na druhé dítě	2 668,75 Kč
Celková nezabavitelná částka	16 013,00 Kč

Dlužníková nezabavitelná částka je ve výši 8 006,25 Kč. Dlužníkovi se k jeho základní nezabavitelné částce přičte třikrát nezabavitelná částka na vyživovanou osobu, celkem tedy 8 006,25 Kč. Po sečtení všech nezabavitelných částek činí celková nezabavitelná částka 16 012,50 Kč – zaokrouhleno na 16 013 Kč.

2. Odečtení nezabavitelné částky od čisté mzdy

$$43\,000 - 16\,013 = 26\,987 \text{ Kč}$$

Zbytek dlužníkovy čisté mzdy činí 26 987 Kč.

3. Rozdělení zbytku čisté mzdy na třetiny

Částka 26 987 Kč je vyšší než hranice plně zabavitelné částky, tj. 21 350 Kč. V tomto případě je částka nad tuto hranici plně zabavitelná. Plně zabavitelná částka ve výši 5 637 Kč se připočítá ke druhé třetině zbytku čisté mzdy. Částka 21 350 Kč, která zbývá ze zbytku čisté mzdy, se zaokrouhlí na částku 21 348 Kč, a následně se rozdělí na třetiny po 7 116 Kč. Zbylé 2 Kč se připočítají ke třetí třetině

1. třetina: 7 116 Kč → -7 116 Kč na uspokojení nepřednostní pohledávky

2. třetina: 12 753 Kč → -12 753 Kč na uspokojení přednostní pohledávky

3. třetina: 7 118 Kč → připadá dlužníkovi

4. Výsledek

Z první třetiny bude hrazena nepřednostní pohledávka ve výši **7 116 Kč**, jelikož má dřívější pořadí. Ke druhé třetině se připočetla i plně nezabavitelná částka, protože je z ní uhrazovaná přednostní pohledávka, která má na tuto částku přednostní nárok. Přednostní pohledávka bude tedy uspokojena částkou **12 753 Kč**. Plátce mzdy na úhradu paušální náhrady nákladů nárok sice má, ale rozhodl se jej nevyužít. Celková exekuční srážka ze mzdy činí **19 869 Kč** a dlužníkovi zbude **23 131 Kč**.

5. Srovnání exekuční srážky v roce 2021 a 2022

V následující tabulce je modelový příklad shrnut a pro porovnání jsou zde vypočítány i částky platné v roce 2021.

Tab. 6: Meziroční srovnání exekuční srážky v modelovém příkladu č. 5 (v Kč)

	Rok		Změna
	2021	2022	
Čistá mzda	43 000	43 000	---
Celková nezabavitelná částka	15 746	16 013	+267
Zbytek čisté mzdy	27 254	26 987	-267
Plně zabavitelná částka	6 260	5 637	-623
Část zbytku čisté mzdy připadající dlužníkovi	6 998	7 118	+120
Srážka na uspokojení pohledávek	20 256	19 869	-387
Úhrada paušální náhrady nákladů	---	---	---
Exekuční srážka celkem	20 256	19 869	-387
Dlužníkovi zůstane celkem	22 744	23 131	+387

Zdroj: Vlastní zpracování, 2022

Dlužník má díky svému vyššímu příjmu i poměrně vysoké srážky, protože se do nich v obou letech zahrnují plně zabavitelné částky. V letošním roce (2022) je dlužníkovi plně zabaveno o 623 Kč méně, než by mu bylo zabaveno v roce 2021, což se dá považovat za celkem významný rozdíl. Věřitelé v tomto modelovém příkladu získají

o 387 Kč méně, než by získali v roce 2021. Avšak oproti celkové exekuční srážce, která i tak činí 19 869 Kč, to je zanedbatelná ztráta.

4.7 Modelový příklad č. 6 – nízký příjem

Zadání

Ženatý zaměstnanec, který má 3 nezaopatřené děti, pobírá měsíčně čistou mzdu ve výši 18 000 Kč. Zaměstnanec má nařízenou nepřednostní exekuci ve výši 78 000 Kč.

Řešení

1. Nezabavitelná částka

Nezabavitelná částka na dlužníka	8 006,25 Kč
Nezabavitelná částka na manželku.....	2 668,75 Kč
Nezabavitelná částka na první dítě.....	2 668,75 Kč
Nezabavitelná částka na druhé dítě	2 668,75 Kč
Nezabavitelná částka na třetí dítě.....	2 668,75 Kč
Celková nezabavitelná částka	18 682,00 Kč

Dlužníková nezabavitelná částka je ve výši 8 006,25 Kč. Dlužníkovi se k jeho základní nezabavitelné částce přičte čtyřikrát nezabavitelná částka na vyživovanou osobu, celkem tedy 10 675 Kč. Po sečtení všech nezabavitelných částek činí celková nezabavitelná částka 18 681,25 Kč – zaokrouhleno na 18 682 Kč.

2. Odečtení nezabavitelné částky od čisté mzdy

$$18\,000 - 18\,682 = -682 \text{ Kč}$$

Zbytek dlužníkovy čisté měsíční mzdy je **nižší** než jeho celková nezabavitelná částka. Z toho vyplývá, že exekuční **srážka nemůže být provedena**. Podle občanského soudního řádu (č. 99/1963 Sb.) by v takovémto případě měl dlužník podat návrh na částečné zastavení nebo odložení exekuce z důvodu nízké výše příjmu. Pokud by po dobu 3 let dlužník nepobíral mzdu, ze které by bylo možné provádět srážky, exekuce srážkami ze mzdy se zastaví.

4.8 Aktualizace

Od konce minulého roku (2021) Českou republiku, ale i téměř celou Evropu, trápí vysoké ceny energií. Dle Speciální analýzy, kterou provedla Česká spořitelna (2022) zapříčinilo růst energií několik faktorů. Za jeden z faktorů lze považovat oživení ekonomiky po dlouhé koronavirové pandemii, protože rychle vzrostla celosvětová poptávka po energiích a zemním plynu. Na cenách elektřiny se podepsaly i zhoršené povětrnostní podmínky, kvůli kterým se z obnovitelných zdrojů v Evropě vyrobilo méně energie.

Dále cenu energií také ovlivnily vysoké velkoobchodní ceny na burze a rekordně drahé emisní povolenky. V současné chvíli cenami energií na burze hýbe i válečný konflikt mezi Ruskem a Ukrajinou, a není tak vyloučeno další zdražování. (Kryžová, 2022)

Právě kvůli vysokým cenám energií došlo ještě k dodatečnému **zvýšení normativních nákladů na bydlení**. V účinnost vstoupil dne 28. ledna 2022 zákon č. 17/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. Tímto novým zákonem se mění částka normativních nákladů na bydlení zpětně od 1. ledna do 31. prosince 2022. Částka stoupla z původních 6 815 Kč na částku 7 935 Kč, tedy o 1 120 Kč. Více podrobností o vlivu dodatečného zvýšení normativních nákladů na bydlení v následující tabulce.

Tab. 7: Vliv zvýšení normativních nákladů na výpočet nezabavitelných částek (v Kč)

	Před dodatečným zvýšením	Po dodatečném zvýšení	Změna
Životní minimum jedince	3 860,00	3 860,00	0
Normativní náklady na bydlení	6 815,00	7 935,00	+1 120,00
Součet životního minima jedince a normativních nákladů na bydlení	10 675,00	11 795,00	+1 120,00
Nezabavitelná částka za dlužníka	8 006,25	8 846,25	+840,00
Nezabavitelná částka za vyživované osoby	2 668,75	2 948,75	+280,00
Hranice plně zabavitelné částky	21 350,00	23 590,00	+2 240,00

Zdroj: Vlastní zpracování (2022) dle zákona č. 177/2022 Sb. a zákona č. 110/2006

Opětovné zvýšení normativních nákladů na bydlení má velký vliv na výši nezabavitelné částky na dlužníka, která vzrostla celkem o 840 Kč. Díky tomu vzrostla i nezabavitelná částka na vyživované osoby a to o 280 Kč. Hranice plně zabavitelné částky se zvýšila na 23 590 Kč, tedy o 2 240 Kč.

Po dodatečném zvýšení normativních nákladů bude mít například dlužník, který je ženatý a má 2 nezaopatřené děti, celkovou nezabavitelnou částku ve výši **17 693 Kč**. Před dodatečným zvýšením jeho nezabavitelná částka činila **16 013 Kč**. Dlužníkovi tím pádem zůstane o 1 680 Kč, což lze považovat za poměrně vysokou částku.

Závěr

Poslední roky tížila Českou republiku i celý svět koronavirová pandemie. Mnoho lidí přišlo o zaměstnání nebo jim zkrachovalo podnikání. Často se tak ocitali v obtížných finančních situacích, které si žádaly kompletní přehodnocení jejich hospodaření s penězi. I přes to zájem o spotřebitelské úvěry, především o úvěry na bydlení, neustal. Za rok 2021 dle Nebankovního registru klientských informací stoupl celkový dluh obyvatel České republiky o rekordních 365 miliard Kč, ale na druhou stranu se snížil počet lidí, kteří svůj úvěr nesplácejí a také objem nespláceného dluhu. (CNCB, 2022) Do budoucna se dá předpokládat, že zájem o úvěry, i přes neustálé zvyšování úrokových sazeb, i tak poroste. V případě koupě nemovitosti lze úvěr stále považovat za reálnější možnost jejího pořízení. A v případě jiných spotřebitelských úvěrů se bude budoucí vývoj odvíjet především od růstu cen – pokud ceny porostou i nadále, zřejmě i objem ostatních spotřebitelských úvěrů se bude zvyšovat. Nicméně na základě zkušeností z takovéto mimořádné situace, která všem ukázala, že nic není jisté, by bylo ideální, kdyby lidé více přemýšleli především o svých výdajích a zaměřili se na sebevzdělání v oblasti finanční gramotnosti.

Tato bakalářská práce se zabývala spotřebitelskými úvěry a zadlužováním domácností, přičemž jejím hlavním cílem bylo tyto oblasti charakterizovat. V teoretické části byly nejprve definovány samotné spotřebitelské úvěry, jejich rozdělení a také průběh sjednání úvěru. Dále bylo vymezeno hospodaření domácností, kde byly popsány příjmy, výdaje a rozpočet domácnosti. Poslední část byla věnována zadlužování domácností a především možností, jak zadlužení vyřešit.

V rámci praktické části byly vytvořeny modelové příklady exekučních srážek ze mzdy. Příklady byly sestaveny pro šest různých situací, které v exekučním řízení reálně mohou nastat. Nejprve bylo objasněno, jak se postupuje v případě, kdy je proti dlužníkovi veden pouze jeden druh exekuce – tedy přednostní či nepřednostní. Dále bylo ukázáno, jak se počítají srážky ze mzdy, pokud je proti dlužníkovi vedeno více exekucí. Kvůli zvýšení normativních nákladů na bydlení a následnému zvýšení nezabavitelných částek, se celkové exekuční srážky v letošním roce (2022) snížily o stovky korun. Srážky ze mzdy, se u exekucí zahájených v roce 2022, navíc snížily ještě o paušální náhradu nákladů za zpracování exekuce.

Seznam použité literatury

Monografie

- Černohorský, J., Teplý, P. (2011). *Základy financí*. Praha, Česko: Grada.
- Dvořák, P. (2005). *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. (3. vyd.). Praha, Česko: Linde.
- Jurečka, V. a kolektiv. (2018). *Mikroekonomie*. (3. vyd.). Praha, Česko: Grada.
- Mejstřík, M., Pečená, M., & Teplý, P. (2015). *Bankovníctví v teorii a praxi*. Praha, Česko: Karolinum.
- Smrčka, L. (2007). *Osobní a rodinné finance*. Praha, Česko: Professional Publishing.
- Valouch, P., Oškrdalová, G., & Málek, P. (2010). *Osobní finance*. Brno, Česko: Masarykova univerzita.

Internetové zdroje

- ADKINS Legal, s. r. o. (2021). *eBankrot.cz*. Dostupné 30. 1. 2022 z <https://www.ebankrot.cz/wp-blog/milostive-letu-prilezitost-jak-se-zbavit-dluhu/>
- CNCB (2021). *Nebankovní registr klientů informací*. Dostupné 24. 11. 2021 z <https://www.cncb.cz/brki-nrki-zadluzeni-obyvatel-se-za-9-mesicu-zvysilo-stejne-rychle-jako-za-dva-predesle-roky-dohromady/>
- CNCB (2022). *Nebankovní registr klientů informací*. Dostupné 17. 3. 2022 z <https://www.cncb.cz/brki-nrki-zadluzeni-obyvatel-loni-rekordne-vzrostlo-pocet-nesplacujících-lidi-presto-klesl-na-nova-minima/>
- ČBA (2021). *Česká bankovní asociace*. Dostupné 25. 11. 2021 z <https://cbaonline.cz/cesi-a-zadluzovani-2021>.
- Česká národní banka (2021a). *Česká národní banka. CNB*. Dostupné 26. 11. 2021 z <https://www.cnb.cz/cs/cnb-news/tiskove-zpravy/CNB-nove-nastavi-limity-ukazatele-LTV-DTI-a-DSTI-u-hypotecnich-uveru-zvysi-i-proticyklickou-kapitalovou-rezervu-na-2-/>
- Česká národní banka (2021b). *Česká národní banka. CNB*. Dostupné 17. 11. 2021 z https://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.PARAMETRY_SESTAVY?p_sestuid=1538&p_strid=AAD&p_lang=CS&msclid=3002a53ebcb411ec85149f3e7a48378f
- Česká národní banka (2021c). *Česká národní banka. CNB*. Dostupné 17. 11. 2021 z https://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.VYSTUP?p_period=1&p_sort=1&p_des=50&p_sestuid=60323&p_uka=15&p_strid=AAABAC&p_od=201612&p_do=202109&p_lang=CS&p_format=0&p_decsep=%2C
- Československá obchodní banka, a. s. (2021). *ČSOB banka – Nejlepší bankovní služby*. Dostupné 15. 9. 2021 z <https://www.csob.cz/portal/documents/10710/692240/skoleni-csob-pujcky.pdf>
- Česká spořitelna, a. s. (2019). *Česká spořitelna*. Dostupné 15. 10. 2021 z <https://www.csas.cz/cs/blog/bydleni/pravidla-hypoteky-kolik-vam-banka-pujci-a-za-jakych-podminek?msclid=dec80783bc1e11ec8b3bd451272f055e>

- Česká spořitelna, a. s. (2022). *Česká spořitelna*. Dostupné 15. 3. 2022 z https://cdn0.erstegroup.com/content/dam/cz/csas/www_csas_cz/Dokumenty-korporat/Dokumenty/ceska-sporitelna-analyza-dopad-vysokych-cen-energie-na-ceskou-ekonomiku.pdf
- ČSÚ (2014). *Český statistický úřad*. Dostupné 17. 11. 2021 z https://www.czso.cz/csu/czso/13-5318-03-za_rok_2001-06
- Eurostat (2017). *Eurostat Your key to European statistics*. Dostupné 17. 11. 2021 z https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Household_-_social_statistics
- ExekuceInfo.cz (2022). *ExekuceInfo.cz*. Dostupné 30. 1. 2022 z https://www.exekuceinfo.cz/novinky/milostive-lety?gclid=CjwKCAiAl-6PBhBCEiwAc2GOVFynqDsbZNtE7J0FSa4kA45tGiwHjQnY0ZwPU14S9W9oByoQKe2SxBoC1AQQAvD_BwE
- Exekuce-Insolvency.cz (2022a). *Exekuce-Insolvency.cz*. Dostupné 30. 1. 2022 z <https://exekuce-insolvency.cz/2021-zvyseni-nezabavitelne-castky-pri-exekuci-a-insolvenci-od-1-1-2022/#>
- Exekuce-Insolvency.cz (2022b). *Exekuce-Insolvency.cz*. Dostupné 28. 2. 2022 z <https://exekuce-insolvency.cz/2021-od-1-1-2022-maji-zamestnavatele-narok-na-nahradu-za-zpracovani-exekuce/>
- Exekutorská komora ČR (n. d.). *Exekutorská komora České republiky*. Dostupné 17. 11. 2021 z <https://www.ekcr.cz/1/exekutori-radi/794-6-co-je-to-exekuce?w=>
- Exekutorská komora ČR (2021). *Exekutorská komora České republiky*. Dostupné 30. 1. 2022 z <https://statistiky.ekcr.info/statistiky>
- Finance.cz (2021a). *Finance.cz*. Dostupné 28. 10. 2021 z <https://www.finance.cz/uvery-a-pujcky/kontokorentni-uvery-a-debety/abeceda-kontokorentnich-uveru/co-je-to/>
- Finance.cz (2021b). *Finance.cz*. Dostupné 28. 10. 2021 z <https://www.finance.cz/uvery-a-pujcky/hotovostni-pujcky/abeceda-hotovostnich-uveru/ucelovyneucelovy/?msclkid=0287d318bc1a11ec8ec50e8f49c35f19>
- Fincentrum & Swiss Life Select a.s. (2021). *Hypindex*. Dostupné 25. 11. 2021 z <https://www.hypindex.cz/clanky/fincentrum-hypindex-rijen-2021-hypotecni-trh-se-pripravuje-na-skokovy-propad/>
- Fišerová, V., Kučera, M. (2017). *Sociologická encyklopedie*. Dostupné 17. 11. 2021 z <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Domacnost>
- Hypoteční banka, a.s., Člen skupiny ČSOB (n.d.). *Hypoteční banka*. Dostupné 11. 9. 2021 z <https://www.hypotecnibanka.cz/jak-na-hypoteku/zastava-nemovitosti/>
- Justice.cz (n.d.). *Justice.cz Katalog životních situací*. Dostupné 25. 11. 2021 z <https://www.justice.cz/jsem-v-exekuci>
- Klepková Vodová, P. (2014). *Finance domácnosti*. Dostupné 19. 11. 2021 z http://virtuniv.slu.cz/pdf/virtuniv/2014-finance_domacnosti-vodova.pdf
- Komerční banka, a. s. (n.d.). *Komerční banka*. Dostupné 17. 11. 2021 z <https://www.kb.cz/cs/obcane/pujcky/odlozeni-splatek>

Krýžová, S. (2022). Růst cen nekončí. Někteří dodavatelé energií nevylučují další zdražování. *Seznam.cz*. Dostupné 17.3. 2022 z <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ekonomika-firmy-rust-cen-nekonci-nekteri-dodavatele-energi-nevylucuji-dalsi-zdrazovani-193703>

mBank S.A., (2020). *mBank – internetová banka, z které vyřídíte téměř vše online*. Dostupné 12. 9. 2021 z <https://www.mbank.cz/blog/post,919,jak-se-vyznat-v-hypotekach.html>

Ministerstvo financí ČR (2019a). *Ministerstvo financí České republiky*. Dostupné 1. 9. 2021 z <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/spotrebitelske-uvery/zakladni-informace>

Ministerstvo financí ČR (2019b). *Ministerstvo financí České republiky*. Dostupné 1. 9. 2021 z <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/spotrebitelske-uvery/spotrebitelsky-uver/opravneni-k-cinnosti?msclkid=106146e5bc1211ecbf1828145c610c79>

Ministerstvo financí ČR (2019c). *Ministerstvo financí České republiky*. Dostupné 17. 11. 2021 z <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/rodinne-finance/zadluzeni-a-predluzeni>

Ministerstvo financí ČR (2015). *Ministerstvo financí České republiky*. Dostupné 12. 11. 2021 z <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/rodinne-finance/rozpocet>.

Ministerstvo financí ČR (2020). *Ministerstvo financí České republiky*. Dostupné 17. 11. 2021 z <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/pro-odborniky/mereni-urovne-financni-gramotnosti/2020/mereni-financni-gramotnosti-2020-3302>

Ministerstvo financí ČR (2007). *Ministerstvo financí České republiky*. Dostupné 17. 11. 2021 z https://web.archive.org/web/20111124195048/http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Strategie_Fin-vzdelavani_CR_200710.pdf

Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky (2022). *Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky*. Dostupné 3. 2. 2022 z <https://www.mpsv.cz/-/prispevek-na-bydleni>

MONETA Money Bank, a.s., (2021a). *MONETA Money Bank: Online, i na pobočce*. Dostupné 14. 9. 2021 z <https://www.moneta.cz/caste-dotazy/odpoved/jak-zjistujeme-bonitu-klienta->

MONETA Money Bank, a.s., (2021b). *MONETA Money Bank: Online, i na pobočce*. Dostupné 14. 9. 2021 z <https://www.moneta.cz/slovník-pojmu/detail/co-je-urokova-sazba>

MONETA Money Bank, a.s., (2021c). *MONETA Money Bank: Online, i na pobočce*. Dostupné 14. 9. 2021 z <https://www.moneta.cz/pojisteni/pojisteni-schopnosti-splacet-spotrebitelsky-uver-extra?msclkid=e9009ab5bc1511ec98352f81d85fb7bd>

MONETA Money Bank, a.s., (2021d). *MONETA Money Bank: Online, i na pobočce*. Dostupné 12. 9. 2021 z <https://www.moneta.cz/slovník-pojmu/detail/co-je-hypotecni-uver>

MONETA Money Bank, a.s., (n.d.). *MONETA Money Bank: Online, i na pobočce*. Dostupné 12. 9. 2021 z <https://www.moneta.cz/pujcky-a-uvery/sloucenipujcek?msclkid=c1a64205bcb811ecbb3d69ea445af222>

Raiffeisenbank a.s. (2021). *RB – banka inspirována klienty*. Dostupné 19. 9. 2021 z https://www.rb.cz/?gclid=CjwKCAjw4qCKBhAVEiwAkTYsPMTPWjrvWjNoFAhqnXvQrEzfE0zbOBaH9aYSuEJvLOc4fXccYz777RoC5zcQAvD_BwE

Srovnejto.cz a.s. (n.d.a). *Srovnejto. Rychlý online srovnávač pojištění, povinného ručení, havarijního a cestovního pojištění*. Dostupné 11. 9. 2021 z <https://www.srovnejto.cz/blog/online-pujcka-co-to-je-a-jak-funguje-2-dil/>

Srovnejto.cz a.s. (n.d.b). *Srovnejto. Rychlý online srovnávač pojištění, povinného ručení, havarijního a cestovního pojištění*. Dostupné 17. 9. 2021 <https://www.srovnejto.cz/slovník-pojmu/pujcky-a-uvery/zajisteni-uveru/?msclkid=95417b1abc1d11ec9003d0c9e59881d2>

Ušetřeno.cz s. r. o. (n.d.). *Ušetřeno.cz*. Dostupné 9. 9. 2021 z <https://www.usetreno.cz/slovník-pojmu/revolvingovy-uver/>

Úřad práce ČR (2020). *Úřad práce ČR*. Dostupné 30. 1. 2022 z <https://www.uradprace.cz/zivotni-a-existencni-minimum>

Zákony

Zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Zákon č. 286/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, a některé další zákony

Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu

Nářízení vlády č. 595/2006 Sb.

Nářízení vlády č. 507/2021 Sb.

Zákon č. 17/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře

Seznam tabulek

Tab. 1: Meziroční srovnání částek potřebných pro výpočet nezabavitelných částek (v Kč)....	39
Tab. 2: Meziroční srovnání exekuční srážky v modelovém příkladu č. 1 (v Kč).....	43
Tab. 3: Meziroční srovnání exekuční srážky v modelovém příkladu č. 2 (v Kč).....	45
Tab. 4: Meziroční srovnání exekuční srážky v modelovém příkladu č. 3 (v Kč).....	47
Tab. 5: Meziroční srovnání exekuční srážky v modelovém příkladu č. 4 (v Kč).....	49
Tab. 6: Meziroční srovnání exekuční srážky v modelovém příkladu č. 5 (v Kč).....	51
Tab. 7: Vliv zvýšení normativních nákladů na výpočet nezabavitelných částek (v Kč)	53

Seznam obrázků

- Obr. 1: Celková zadluženost domácností v letech 2016-2021 (v mil. Kč)..... 27
- Obr. 2: Objem nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů v letech 2016–2021 (v mil. Kč)...30
- Obr. 3: Objem nově poskytnutých hypotečních úvěrů v letech 2019-2021 (v mld. Kč)..... 31

Abstrakt

Němcová, J. (2022). *Spotřebitelské úvěry a zadlužování domácností* (Bakalářská práce), Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta ekonomická, Česko.

Klíčová slova: spotřebitelské úvěry, příjmy a výdaje domácností, zadlužení domácností, řešení zadluženosti domácností, exekuce srážkami ze mzdy

Bakalářská práce je zaměřena na spotřebitelské úvěry a zadlužování domácností a jejím hlavním cílem je tyto dvě oblasti charakterizovat. Práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. V teoretické části jsou definovány spotřebitelské úvěry, jejich náležitosti a druhy. Dále jsou zde vymezeny příjmy, výdaje a rozpočet domácností, zadlužování domácností a možnosti, jak mohou domácnosti řešit své zadlužení. V praktické části je pomocí modelových příkladů objasněn postup výpočtu exekučních srážek ze mzdy. Je zde popsáno několik rozdílných situací, které v exekučním řízení mohou nastat. Modelové příklady jsou zjednodušené, a proto mohou sloužit také jako informační materiál pro laickou veřejnost.

Abstract

Němcová, J. (2022). *Consumer Loans and Household Indebtedness* (Bachelor Thesis). University of West Bohemia, Faculty of Economics, Czech Republic.

Key words consumer loans, household income and expenditure, household indebtedness, household indebtedness solutions, execution deductions from wages

The bachelor thesis is focused on consumer loans and household indebtedness and its main objective is to characterize these two areas. The thesis is divided into two parts, theoretical and practical. In the theoretical part, consumer loan, its essentials and types are defined. It also defines household income, expenditure and budget, household indebtedness and the ways in which households can resolve their indebtedness. In the practical part, the procedure for calculating execution deductions from wages is explained using model examples. Several different situations that may arise in execution proceedings are described. The model examples are simplified and can therefore also serve as information material for the general public.